

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Missionis Anglicanæ Societatis Iesv

More, Henry

Avdomari, 1660

Liber Octavvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38320

HISTORIÆ
PROVINCIAE ANGLICANÆ.
SOCIETATIS
IESV.
LIBER OCTAVVS.

Nammatis hoc tanto coniurationis facinore Hæreticorum in Catholicos animis, visum aliquibus est non procul à periculo abesse nè violenta ac tumultuosa in eos fieret incursio, quâ fortunæ & vita omnium in discrimen adduceretur. Itaque iuadente Northamptonio Rex Edicto proposito declarat delictum paucorum ac temeritatem non esse in omnes transferendam; abstinerent proinde à vi, sua se providentia rem vniuersam esse moderaturum. Et prudenter id quidem, atque vt decebat Regem. At commune omnium ordinum Concilium cum sedisset, Leges tulit haud paulo grauiores quàm præcedentibus

*Le es no-
uagin Ca-
tholicos.*

annis experti fuerant. Etenim Elizabetha regnante pendebant octoginta aureos in singulos menses; at nunc libertas facta est Regi, vt diuisis possessionibus in tres partes, duas sibi Rex sumeret, tertiâ Catholicis relicta, quâ familiam alerent & cõmunia cæteris onera sustinerent; eâ potestate *Jacobus & Carolus* moderatè vti sunt; At postquam exauctoratis Regibus populus dominari cepit libertas in durissimam transijt exactionem. Tum si quis ex illis Ecclesias quidem cum cæteris frequentaret, abstineret verò à Cœna percipienda, primo anno aureis octoginta mulctaretur, secundo in duplum iret, tertio in triplum; quæ triplex mulcta, hoc est ducentorum quadraginta aureorum, soluenda esset donec se penitus ad eorum sacra ceremoniasque conformaret;

Indicta

Indicta tenuioribus poena duodecim alium in singulos dies Dominicos quibus ab Ecclesijs abstinerent. Ab Ædilibus curatoribusq; vicorum suggereretur quotannis nomina eorum quos constaret vno vel pluribus mensibus non interfuisse ritibus; Nullus in Regis Principi uel curiam veniret sine Senatus Regij licentia. Nullus qui tribus mensibus abfisset à precibus maneret Londini, neque ad decem circum milliaria, nisi aliam alibi habitationem non haberet: Ab habitatione autem sua consueta non iret vltra quinque milliariorum spatium sine venia & scripto expensâ causâ concessionis. Nullus in republica munere quocumque fungeretur, seu Procuratoris aut Aduocati; seu Executoris & Administratoris vltimæ voluntatis, seu Tutoris, seu Iudicis, aut Ductoris Militiæ, &c. Nullus honestioris conditionis vir ad merendum sub exterio Principe transfretaret, nisi constrietus multa octoginta aureorum se non transfreturum ad Catholicam Religionem, aut quidquam in patriam machinarum. Qui occultè contraheret matrimonium, aut Baptizaret prolem neglectis conuictis inter Protestantes ritibus, quadringentorum aureorum solutioni subiaceret, quorum pars tertia cederet Regi, tertia delatori, tertia Parochiæ. Si quis deferreret latentem Sacerdotem, ducentorum aureorum præmio donaretur. Si quis adolescens qui decem & octo annos ætatis attigisset sine licentia Regis transfretaret eo fine vt Catholicè educaretur, hæreditate, bonisq; cæteris exideret, nisi redux se ritibus Patriæ conformaret.

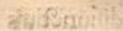
II. Quæ leges & aliæ plures quas longum esset recitare, etsi durissimæ cuique videri possint, præ Iureiurando tamen quod his ipsis comitijs propositum est, tolerabiles visæ sunt Catholicis; vel quia pluribus facillè carebant quæ inhibebantur; vel quia modum & rationem reperiebant quâ seueritas inter exequendum mitigaretur. Iusiurandum verò omnes peruagabatur familias, & totidem verbis exigebatur. In quo illud perturbationem exaggerabat, quod de iure inter doctos non conueniebat, alijs approbantibus, alijs damnantibus, alijs in neutram partem pronuntiantibus. In octo autem capita distributum erat. Primum; "clarè & in conscientia coram Deo & mundo agnosendus erat Iacobus Legitimus & verus Rex sui Regni: In quod etsi insolitum, & ab antiquis Sacramentis alienum, (vt quæ voluntatem & actionem requirebant fidelem, quidquid intus in animo lateret opinionis) facillè vnusquisque decerneret. Proximum erat vt profiterentur " Quod Papa nec per seipsum, nec per vllam aliam auctoritatem Ecclesiæ, vel sedis Romanæ, vel per alia media cum quibuscumque alijs aliquam potestatem aut auctoritatem habeat Regem deponendi, vel aliquorum Maiestatis suæ dominiorum disponendi, vel alicui Principi externo ipsum damnificare, aut terras suas inuadere auctoritatem concedendi, vel vllis subditorum suorum ab eorum suæ Maiestati obedientia & subiectione, exonerandi aut vllis ipsorum licentiam dare arma contra ipsum gerendi, tumultus seminandi, aut aliquam violentiam aut damnum Maiestati suæ, Personæ, statui & Regimini, vel aliquibus suis subditis infra sua dominia offerendi.) Quæ cum multa sint in vnum conglobata, copulatiuis &

Iuramentum
nouum,
vocatum
fidelitatis.

Eius octo
capita.

1607.

disiunctiuis varijs implicita, (quidquid de Regibus indulgentius ab auctori-
 bus disputatum sit) certè Regum subditos nemo vnus vnquam exemit à Pon-
 tificis, Ecclesiæque, & sedis Romanæ potestate coërcendi, & spirituales cen-
 suras ad temporales in eos pœnas & damna extendendi. Im vero tertium non
 erat minus implicatum, "Iurandum enim erat ex corde quòd non obstante
 aliqua declaratione vel sententia excommunicationis vel deprivationis, facta
 vel concessa, faciendâ vel concedendâ per Papam, vel successores suos, vel
 per quamcunque auctoritatem deriuatam, aut deriuari prætenlam ab illo,
 seu sua sede, contra dictum Regem, Hæredes, aut successores suos, vel qua-
 cunque abolutione dictorum subditorum ab eorum obedientia, fidelitatem
 tamen & veram obedientiam suæ Majestati, hæredibus & successoribus suis
 præstituri essent, ipsamque & ipsos totis viribus contra omnes conspiratores,
 & attentata quæcunque contra personam illius, vel illorum, eorumque co-
 ronam & dignitatem, ratione vel colore alicuius sententiæ vel declarationis,
 aut aliâs facta fuerint, defensuri, omnemque operam impensuri ad reuelan-
 dum suæ Majestati, hæredibus, successoribus suis omnes prodiones, & pro-
 ditorias conspirationes quæ contra illum, aut aliquos illorum ad notitiam
 vel auditum, peruenissent.) Etiam si enim daretur tuentibus hoc membrum,
Iacobum quia, (educatus licet in Hæresi,) nihil hæctenus acerbitatis exercuisset
 in Catholicos, posse (quod illi prætendunt) censei immunem. Quis de
 Successoribus tam multis ita respondeat vt iureiurando inuiolabili se con-
 stringat tam longè ante ad eos defendendos, nisi qui Pontifici in omni euen-
 tu abroget potestatem?) Quartum his verbis conceptum erat, "Præterea
 iuro quod ex corde abhorreo, detestor, & abiuro tanquam impiam & Hære-
 ticam hanc damnabilem doctrinam & propositionem; Quod Principes per
 Papam excommunicati, vel depriuati, possint per suos subditos, vel aliquos
 alios quoscunque deponi, aut occidi.) Etenim quo desinente proscripita est
 tanquam Hæretica talis propositio? Eius enim non iuratur copulatiua, sed v-
 trobique disiunctiua (vel depriuari, vel per quoscunque, vel occidi) & verbum
ocidi mitius est, quàm quod in vulgari habetur; Illud enim truculentius ali-
 quid denotat, nimirum, mactare, iugulare, trucidare. Interim tamen iureiu-
 rando firmandum erat ipsum complexum; (neque excommunicatos, neque
 depriuatos posse deponi, aut occidi) quæ mens sat clara erat comitorum cum
 censoria potestate propositionem desiniebant Hæreticam. Quodnam autem
 poterat in his omnibus esse illiteratorum iudicium? Quæ cogitatio? Quan-
 do de repente rapti ad Tribunal in hæc eadem verba iurare constringerentur?
 Cum præsertim in reliquis membris hæc sequantur. "Et vltèrius credo, & in
 conscientia mea resoluor, quod nec Papa, nec alius quicunque potestatem
 habet me ab hoc iuramento, aut aliqua eius parte absoluedi." Quod iura-
 mentum agnosco rectâ & plenâ auctoritate esse mihi legitimè ministratum;
 omnibusq; Indulgentijs & dispensationibus in contrarium renuntio.) Hæc-
 que omnia planè & sycerè agnosco & iuro, iuxta expressa verba per me hic
 prolata,

prolata, & iuxta planum, & communem sensum & intellectum eorundem verborum, absque vlla æquiuocatione, aut mentali euasione, vel secreta reservatione quacunque.)” Hancq; recognitionem, & agnitionem facio cordialiter, voluntariè, & verè in vera fide Christiani viri: sic me Deus adiuuet.

III. *Richardus Holtbeyus* (is qui ante decennium *Henrico VV alpalo Eboraci* clauso frequentibus literis solatio fuit) Missionis post *Garnettum* moderator, vt primùm edicto vulgatum est hoc iusurandum, vetuit nostros temerè de eo sententiam ferre, ne & ipsi in varia discederent: Tum missò Romam exemplari, quam poterat doctissimos circum Londinum Sacerdotes, modò singulos, modò ad ædes *Georgij Blackwelli Archipresbyteri* congregatos, rogauit quid intus sentiendum, quid interrogantibus Catholicis suadendum: Quo in congressu cùm constantiam consensumque desideraret, maluit Romam expectare responsum, quam per se quidquã definire, quanquam in negatiua esset firmissimus, eamq; si quando premeretur fidenter docebat. Eodem etiã tempore cum nouis legibus emerlerat rursus antiquata opinio de ritibus Hæreticorum sine noxa frequentandis, ad quæ duo *Paulus* eius nominis quintus (qui recenter ad Ecclesiæ vniuersalis tractanda gubernacula assumptus fuerat) aduertens animû, pro eo quo fuerat semper in rem Anglicanã propensissimo studio dum Protectoris munere fungeretur, obuiandum confestim censuit periculo, vacillantelq; Catholicorum animos his literis conatus est corroborare.

Paulus Papa Quintus Catholicis Anglis

Breue Pauli Quinti primum.

Dilecti filij salutem & Apostolicam Benedictionem. Magno animi mærore nos semper affecerunt tribulationes & calamitates quas pro retinenda Catholica fide iugiter sustinuitis: sed cum intelligamus omnia hoc tempore magis exacerbari, afflictio nostra mirum aucta est. Accepimus enim cõpelli vos grauissimis pænis propositis templa Hæreticorum adire, cætus eorum frequentare, concionibus illorum interesse. Profecto credimus procul dubio eos qui tantã constantiã atque fortitudine atrocissimas persecutiones, infinitas propemodum miseras hætenus perpessi sunt vt immaculati ambularent in Lege Domini, nunquam commissuros esse vt coinquentur communionem delertorum Diuinæ legis: Nihilominus zelo Pastoralis officij nostri impulsû, & pro paterna sollicitudine, quã de salute animarum vestrarum assidue laboramus, cogimur monere vos atque obtestari, vt nullo pacto ad Hæreticorum templa accedatis, aut eorum conciones audiatis, vel cùm ipsis in ritibus comunicetis, ne in Dei iram incurratis. Non enim licet vobis hæc facere sine detrimento Diuini cultus & vestræ salutis. Quemadmodum etiam non potestis absque euidentissima grauissimaque Diuini cultus iniuria obligare vos iuramento quod similiter maximo cum nostri cordis dolore audiuius propositum vobis fuisse præstandum, infrascripti tenoris, videlicet, Ego A. B. etcætera superius recitata. Tum pergit Pontifex. Quæ cùm ita sint satis vobis ex verbis ipsis perspectum esse debet quòd huiusmodi iuramentum salua fide Catholica, & salute animarum

X x

vestrarum

1607.

veltrarum præstari non potest, cum multa contineat quæ fidei atque salutis appetere aduersantur. Præterea monemus vos ut ab hoc & similibus iuramentis omnino caueatis: Quod quidem eò acius exigimus à vobis quia experti fidei veltræ constantiam, quæ tanquam aurum in fornace perpetuæ tribulationis igne probata est, pro comperto habemus vos alacri animo subituros esse quæcunque atrocità tormenti, & mortem denique ipsam appetituros potius quam Dei Majestatem vlla in re lædatis; & fiducia nostra confirmatur ex his quæ quotidie nobis afferuntur de egregia virtute atque fortitudine, quæ non secus ac in Ecclesiæ primordijs resplendet nouissimis hæc temporibus in Martyribus vestris. Stare ergo seccincti lumbos vestros in veritate, & indui lorica iustitiæ, sumentes scutum fidei, confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius, nec quidquam vos terreat. Ipse autem qui coronatus vos certamina vestra è cælo intuetur, bonum opus quod in vobis cepit perficiet. Nostis quia discipulis suis pollicitus est se nunquam eos relicturum esse orphanos: Fidelis enim est qui repromisit. Retinete igitur disciplinam eius, hoc est, radicati & fundati in caritate, quidquid agitis, quidquid conamini in simplicitate cordis & in vnitate spiritus sine murmuratione aut hæsitacione vnanimis facite: siquidem in hoc agnoscent omnes quia discipuli Christi sumus, si dilectio nem ad inuicem habuerimus; quæ quidem caritas cum sit omnibus Christi fidelibus maximè appetenda, vobis certè, dilectissimi filij, prorsus necessaria est, hac enim vnâ diaboli potentia infringitur, quâ nunc auersus vos tantopere insurgit, cum ipsa contentionibus atque discordijs vestrorum filiorum præcipue nitatur. Horramur itaq; vos per viscera Dñi nostri Iesu Christi; cuius caritate è faucibus eterne mortis eripti sumus, ut ante omnia mutua inter vos caritatè habeatis. Præscripsit sanè vobis præcepta maximè vtilia de fraternâ caritate vicilim exercèda. *fel. record. Clemens* Papa octauus suis literis in forma breuis ad dilectum filium Magistru *Georgium Archipresbyterum* Regni Angliæ, datis die 5. Mensis Octobris 1602. Ea igitur diligenter exequimini; & nè vlla difficultate aut ambiguitate remoremmini, præcipimus vobis vt illarum literarum verba ad amissim seruetis, & simpliciter prout sonant & iacent accipiatis & intelligatis, sublata omni facultate illa aliter interpretadi. Interim nos nunquam cessabimus Deum, Patrem misericordiarum, precari vt afflictiones & labores vestros clemèter respiciat, & vos cõtina protectione custodiat atq; defèdat, quos Apostolica Benedictione nostra peramãter impertimur. Datu apud Sanctum Marcum sub annulo piscatoris. X. Cal: Oct. M. D. C. VI. Pontificatus nostri Anno secundo.

Blacwelli
Archipres-
byteri hæ-
sitacio.

IV. Acceptas has literas *Holtbeyus* ad *Georgium Archipresbyterum* è vestigio defert. Is ægrè eas aperit, ægrius diuulgat. Videri potuit iam tum in alteram sententiam transisse, partem affirmantem amplexus quam postea & verbo asseruit & scripto, cū in Magistratus Hæretici manus deuenisset: septimo enim Iulij anni sequentis è carcere (quem portam-domus vocant) benè longam dedit Epistolam ad Assistentes suos & confratres, affirmans & suadens hoc quod ipse de verbo ad verbum, prout lege statutum est, iurauerat iusurandum

manus

x x

randum

randum, verissimè iurandum esse. De quo errore inueni *Personium* hoc Epistolio eum peramanter commonuisse.

Carissime Amice. Locorum longa intercapedo, & non parua dubitatio an literæ meæ ad te peruenturæ sint me faciunt breuiorem. Spero animi tui propensionem in veteres amicos tuos loci mutatione & conditionis non esse commutatam: Nostrâ certè eadem est in te quæ olim fuit, creuit potius additione commiserationis. Et si intima animorum nostrorum sentia perspicere posses, videres profectò centenos qui te nunquam conspexerunt pro te ardentissimè orantes. Hostes ea quæ examinato tibi exciderunt peraugant, prout ex ipsorum instituto sunt maximè; Iam ea habemus ab ipsis prælo subiecta. Multi ea mirantur: Alij etiam impressis non adhibent fidem: Quibus plura nota sunt, & qui te maximè diligunt, arbitrantur & sperant quod licet ad aliquam Magistratus satisfactionem, & placandum furorera aduersus Catholicos id quod à te factum est fecisti; paulatim tamen inuestigabis modum aliquem aptum te extricandi, quò ingēs scandalum quod alioqui haud dubie nalcetur anteuertas. *Paulus* moderatè rem accipit, & nuperri-
Personij
ad eum liq
terq.
 mè mihi dixit se hoc ipsum optare quod spero. O Amice mihi dilectissime! Quàm præclara tibi opportunitas diuinitus in manus delapsa est finiendi & coronandi gloriosè senectutem tuam, & labores tot annis in ea Messè feliciter impensos! Vtinam daretur mihi tecum in isto cōmutare vices! Quanquam quid facturus essem ignoro si essem eo loco. Loquor tamen ex ardenti desiderio quod in mesentio, & certa fiducia in Deo meo. Propones, vti spero, ante oculos magnanimum responsum venerabilis Eleazari, & piam eius cogitationem de ætatis ac senectutis suæ eminentia digna, quæ ipsa nos monet vicinæ mortis aut vitæ certè non diu duraturæ, vt tam breuis vmbra prætium vile videri necesse sit. Perpetua fuit apud Catholicos & sanctissima tua exillimatio; In eadem spero te moriturum. Nunc vero fama tua Insulæ finibus non arctatur; Christianum orbem peruagatur vniuersum. Christus *Iesus* abundantiam gratiæ suæ cumulatisimè tibi largiatur, vt possis omnibus esse solatio retexendo illud quod hactenus tam ingratum sparsit odorem. Vale. Manum nosti, & animum scribentis. Cardinalis etiam Bellarminus iusto volumine rationes ab eo digestas confutauit. Nihil autem de muna ab eo morti proximo exprimi aliud potuit, quàm hæc conditionalis, si in aliquo erraui, me pænitet. Quanto gloriosior exitus *Roberti Druereij* Sacerdotis secularis, qui non ita multo ante conuictus de Sacerdotio, cū in ipso supplicij articulo offerretur illi vita & libertas si hoc se iureiurando veller attingere, renuit, eo inter cætera nomine, nè Catholicis esset occasio in eum lapidè offendendi.

V. Videri potuit *Paulus* Pontifex literis quas ad Catholicos direxerat, finem impoluisse quæstioni de iureiurando, omnemquæ sustulisse dubitationem. At actum est aliter quàm sperabatur. Alij de re qualis esset non integrè sincereque informatum aiebant esse Pontificem: Alij calumniabantur Iesuitas quasi auctores scriptoresque literarum; Alij non liquere dicebant cur non liceret

1607. cum fraudulentis doloſiſque Hæreticis fraude etiam & dolo agere, & verba aliter quàm ſonarent intellecta illis dare, mentem ſibi Pontificique ſeruare: Itaque in varia diſſipatis animis neceſſe fuit ſecundam adhibere medicinam his literis.

Paulus Papa Quintus

Pontificis
alterum
Breue.

Dilecti Filij ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Renuntiatum nobis eſt reperi nonnullos apud vos, qui cum ſatis aperte declarauerimus per noſtras Literas Anno Superiori. 10. Cal: Octobris in forma Breuis datas, vos turâ conſcientiâ præſtare non poſſe iuramentum quod à vobis tunc exigebatur, & præterea ſtrictè præceperimus nè villo modo illud præſtaretur, nunc dicere audent eiſmodi literas de prohibitione Iuramenti non ex animi noſtri ſententia, noſtraque propria voluntate ſcriptas fuiſſe, ſed potius aliorum intuitu atque induſtria, eaque de cauſa ijdem perſuadere nituntur mandata noſtra dictis literis expreſſa non eſſe attendenda. Perturbauit ſane nos hic nunciuſ, eoque magis quòd expectauimus obedientiam veſtram, (filij noſtri vnice dilecti,) qui vt huic Sanctæ ſedi obediretis opes, facultates, dignitatem, libertatem, vitam denique piè ac generoſè nihili feciſtis, nunquam ſuſpicati eſſemus potuiſſe reuocari apud vos in dubium fidem literarum noſtrarum Apoſtolicarum, vt hoc prætextu vos ex mandatis noſtris eximeretis. Verùm agnoſcimus verſutiam atque fraudem aduerſarij humanæ ſalutis, ei que potius quàm veſtræ voluntati tribuimus, hanc renitentiam. Ea propter iterum ad vos ſcribere decreuimus, & denuò vobis ſignificate literas noſtras Apoſtolicas anno præterito 10. Cal: Octobris datas de prohibitione Iuramenti, non ſolum motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, verum etiam poſt longam & grauem deliberationem de omnibus quæ in illis continentur adhibitam ſcriptas fuiſſe, & ob id teneri vos illas omnino obſeruare, omni interpretatione ſecus ſuadente reiecta; Hæc autem eſt mera, pura, integraque voluntas noſtra, qui de veſtra ſalute ſoliciti ſemper cogitamus ea quæ vobis magis expediunt. Et vt cogitationes & conſilia noſtra illuminet iſ à quo Chriſtiano gregi cuſtodiendo noſtra fuit præpoſita humilitas indefinenter oramus. Quem etiam iugiter precamur vt in vobis filijs noſtris ſummoperè dilectis fidem, conſtantiam, mutuamque inter vos caritatem & pacem augeat, quibus omnibus cum omni caritatis affectu benedicimus. Datum Romæ apud Sanctū Marcū ſub Annulo Piſcatoris 10. Cal: Octob. 1607 Pontificatus noſtri Anno tertio Petrus Strozza. Et à tergo: Dilectis Filijs Catholicis Anglicanis. Hæc Pontifex. Quæ nihilominus, quantaque exorta ſint de hoc ipſo iureiurando tum verbo, tum editis libris contentiones non attinet dicere, cum in aperto ſit noſtræ Societatis homines in Anglia omnem reuerentiam aduerſus Pontificem eiſque literas adhibuiſſe, & debitâ coluiſſe obſeruantia; Quam cum *Holebeyus* in ſua curæ commiſſis ſtabilijſſet, tranſmiſit in Belgium, domus ad hanc Miſſionem pertinentes inſpecturus, & de ijs præpoſito

posito Generali responsurus. In eius autem primordijs & vitæ reliquo cursu quando quædam reuoluent Religiosæ probitatis exempla ea non sunt hic omittenda.

VI. Natus Fraitoniæ in Comitatu Eboracensi anno seculi decimi quinti quinquagesimo tertio, post hausta Latinæ linguæ initia in scholis domesticis, Cantabrigiæ primum, deinde Oxonij Philolophis dedit operam audientibus explicandisque; sed cum Catholicè sentiret, & similiter sentientes haberet frequentes auditores, neque ferret impunè à tolemnibus precum catibus absentiam, postpositâ Religionî curâ (post primum adeptum) altioris in Academia gradus, aut commodi amplioris consequendi, in Belgium transmittens, Duaci & Rhemis tres annos sacræ scripturæ, & de conscientia quæstionibus cognoscendis impendit; Tum Cameraci Sacerdotio initiatus reuertit in Angliam, totumque Septentrionem complexus ad Scotiæ limites, vastas horridalque Regiones perpetuis itineribus, vno vel altero adiutore, circumiens, strenuum se probauit Christianæ vineæ cultorem. Neque tamen sibi ipse vsquequaque satisfacerebat. Videbat enim multum sibi deesse doctrinæ ad id genus vitæ quod susceperat cum dignitate pariter & securitate sustentandum. Deliberanti verò, aptius institutum non occurrit quàm Societatis Iesu; Tum quòd eodem quò Seminariorum instituta collimet, tum quod viros omni armorum spiritualium genere instructos producat: nouerat enim Duaci *Martialem* nostrum & *Columbum* & *Bustardum* & alios; *Campianum* etiam domo acceperat, iuueratque ad locum ab hominum contortio seunctum, in quo rationes suas decem ad Academicos perpoliret; Et videri potuit ea cogitatio præmium hospitij; Nam à felici *Campiani* exitu non multi menses effluerant quando tanta cum illustratione mentis est indita, vt confestim sub arbore flectens genua (nam fortè in horto inambulans deliberabat) tria vota Societatis tacitus apud se conceperit; Et quoniam necessaria videri poterat eius opera per Quadragesimam iam inchoatam, addidit quartum votum, suscepturum se iter Londinum versus alterâ post alteram Paschæ Dominicam. Aberat Londino *Gaspar Haywoodus*, ad quem absente *Personio* Societatis cura pertinebat; igitur ex vendito equo factâ pecuniâ transfretauit. Morabatur tunc temporis Parisijs noster *Thomas Darbishire*; Huic cum explicuisset animum confirmassetque spiritibus Sancti Patris commentationibus, admissus ab *Othone Pagæo* Prouinciali migravit Virdunum ad Tyrocinijs exercitationes anno octogesimo tertio ineunte. Studuit deinde *Mussiponti* annis quatuor Theologiæ & Scotorum Seminario præfuit. Anno altero pestilens lues insedit ciuitatem, dispersisque per alia loca Sodalibus mansere cum *Holtbeyo* tredecim, ex quo numero decem corruptos pestilentia suis ipse manibus sepeliuit. Scotum etiam vnum sublatum in humeros, (quos habebat latissimos) transevit per mediam ciuitatem, in agris terræ inferendum: Ipse cum duobus Coadiutoribus euasit, non alto vsus medicamine quàm vt faciem & manus aceto ablueret. Postcaptatam *Treuitis* & *Moguntia* liberio rem auram, reuer-

1607.
Holtbeij
initia &
progressus

Pestiferis
famulatus.

1607.

In Angliâ
quid præ-
& iterit.

sum Mussipontum Claudius Mathæus Prouincialis acceptis mandatis *Claudij* Generalis mittit in Angliam. Isthic prima eius cura fuit in ea paucitate hominum Societatis quam initia huius Missionis ferebat complures Sacerdotes seculares ex Seminarijs prodeuntes adsciscere sibi adiutores, & in loca opportuna distribuere, subministratis liberaliter equis & pecunia. Ipse ab anno octogesimo nono, quo redijt in Insulam, ad sexcentum quadagesimum quo obiit, nullo vnquam tactus corporis morbo, nullâ perquirentium nebulonum astutiâ interceptus, solerter simul & indefessè in opus incubuit, magnamque messem collegit animarum & meritorum. Manu promptus ad opificum quæcunq; tractanda instrumenta, hortensia, fabrilia, muraria, tornauilia, quocunq; consistebat loco latibula tam dextrè apteque fabricabat, vt nullum fuisse dicatur eius arte perfectum quod importunissimorum perquisitorum industriam non effugerit: Acu etiam pingebat ad Altaris vsum vestes sacras, quarum exemplar ad *Mutium* Generalem Romam missum in Sacratio domus Professæ seruetur. Ita spiritualia modò modò manualia vsurpans, atatem produxit ad annos octoginta septem; & senectute ipsâ fatiscens diem habuit extremum decimum quintum Maij Stylo veteri, Annum cum ageret in Societate quinquagesimū octauum, & à Professione quatuor votorū trigessimū septimum. Paupertatis fuit semper præcipuus cultor, quam veste, mensâ, cubili, cubiculoque præferbat; in alios munificentissimus, præsertim erga eos qui custodia detinerentur, vel recentes ad Christi vincam excolendam aduentabant, quarum omnium virtutum exercitatione, quo Christo similior, eo præmio propior.

VII. Vt verò solatij quidpiam subsidijq; spiritualis in hac tam graui tamque turbulenta puluerariæ conspirationis tempestate afferret afflictis disperisq; per Angliam Filijs *Claudius* Generalis, opportunum arbitratus est per litteras ea suggerere quæ ad vniuersæ Missionis rectam constitutionem administrationemque pertinere viderentur, quando præcipua in miserijs confectio est studium placendi Deo, à quo si quid aduersi accidat, id omne ad maius eius obsequium inquirendum persequendumque dirigitur, & ad eundem finem ab vnoquoq; recta sapiente vsurpatur. Sic igitur ad Patres Societatis *Iesu* in Anglicana vinca laborantes transcribit.

Literæ
Claudij
Generalis
ad PP. in
Angliâ.

Facere non possum (Patres Fratresque dilectissimi) quin vos iuente hoc anno nouo meis literis, sollicitudinis nostræ de vobis testibus inuisam, præsertim post tam atrocem tempestatem quæ vos præcipuè per totum annum Superiorem exercuit, quæ talis profecto visa est vt misericordiæ planè diuinæ tribuendum sit quòd penitus deiecti vel consumpti non fueritis. Primum igitur ingentes gratias diuinæ bonitati de tam singularis patrociniij & protectionis suæ beneficio agimus. Deinde vos hortamur ad eandem semper de immenso eius caritatis thesauro habendam fiduciam, maxime in ea causa quam pro iuuandis ciuium vestrorum ad Dei gloriam animabus sustinetis: nam diuinum auxilium nunquam (vti sperandum est) aberit si ea à vobis vicissim præstentur

stentur

stentur quæ vestrarum partium sunt, & quæ ad opus istiusmodi ritè perfe- 1607.
quendam pertinere noscuntur.

Etli autem à vobis cumulatè præstari, diuinâ opitulante gratiâ, & ipsâ etiam periculorum multitudinè excitante confidimus, maximè verò quæ ad vniõnem cum Deo, conscientiæ puritatem, animarum zelum, patientiam, longanimitatem, prudentiam, orationis frequentiam, aliaque virtutes tanto operi necessarias spectant, pro nostri tamen muneris ratione quædam vobis breuiter in memoriam ad mutuam nostram consolationem cohortationemque reducenda existimauimus.

Ac primùm quidem, cum vos isthic Constitutionum Societatis exemplaria habere intelligam, non erit opus quidquam ex eis hoc loco attingere, sed illud tantum in vniuersum admonere sat erit, vtilissimum esse frequentem eandem, ac præsertim compendij, seu regularum lectionem meditationemque, ex quibus profecto vitæ religiosæ (secundum Institutum nostrum) ratio desumenda est. Pro Missione vero ista Anglicana, negotio ipso temporibusque consideratis, particularia quædam suggerenda mihi videntur quæ hic summatim perstringemus.

Quæ igitur ad Obedientiæ praxim pertinent quo minus frequentem apud nostros isthic extra Collegiorum disciplinam viuentes vltimè habent, eo diligentius cum occasio datur præstari debent, & illa regulæ trigessimæ tertiæ clausula memoriâ semper habenda est, vt excellere studeant omnes in Obedientia, licet nihil aliud quàm signum voluntatis Superioris, sine vllò expresso præcepto videretur: Cum illo etiam magna fiducia, & religiosa animi simplicitate conferenda sunt quæ tutè commodeque per locorum distantiam conferri possunt, nec quidquam maioris momenti à subditis in ista Missione assumendum quod Superiori notum esse non cupiant, suoque tempore rationem ei reddant. Præ omnibus verò commendatum habeant, quod sæpe hinc præscriptum est, vt à rebus politicis, & à nostro Instituto alienis, alioqui licitis, nè se immisceant: nam ab eis quæ Principem offendere possunt, vel reip. statum perturbare, certum est non modo ipsis abstinendum, sed vbi commode possunt, vt etiam alij id præstent curandum est, eo quod maxima inde lucrandarum animarum impedimenta nascantur.

Neque erit credo necesse admonere quidquam de subordinatione exactè seruanda, neque de vniõne nostrorum inter se, quam alioqui magna animi nostri consolatione iam inde ab initio huius Missionis obseruatam studiosè admodum comperimus. Idemque iudicium est de mutua caritate paceque cum externis, etiam ijs qui parum paci studere videntur, ac denique de æquanimitate, menti que præparatione ad ea omnia promptè & libenter facienda vel ferenda, quæ Obedientia præscripserit, siue circa loca stationesque in quibus versantur retinendas, relinquenda siue, siue circa alia quæuis munera seu officia obtunda, quæ quidem animi dispositio ac præparatio etiam si re ipsa nunquam effectum sortiretur, magnam tamen habet apud Deum remunera-

1607. tionem, & plurimum ad omnē viri Religiosi, secundum nostrum Institutum, virtutem conferre putanda est: quapropter frequenter hæc animo versati a singulis persuademus.

De Sanctissimo Paupertatis præsidio (quod merito Constitutiones nostræ firmum Religionis præsidium appellant) illud dicendum occurrit, vt licet temporum morumque & negotiorum præsens constitutio, Sancti huius seipimenti præclaris commodis, multis in rebus, carere vos cogit, interiori saltem mentis affectu diuinam hanc virtutem, Religiosorum omnium matrem, cui vos quoque speciali voto in filios ipsimet consecratis, semper amplecti studeatis, cupioque vt quibuscunque oblati occasionibus hoc ipsum ostendatis, parcimoniæ studentes, & rebus vobis concessis quam moderatissimè vrentes, nè hospitibus vestris Catholicis graues vel onerosi sitis, & nè paulatim abundantia consuetudine inopiam ferre molestum sit. Quo in genere præclara est illa Apostoli sententia mente Religiosa semper retinenda *scio abundare, scio & penuriam pati*. Præclarissimum verò eiusdem Apostoli exemplum est; quod si ita lectari non liceat vt manibus laborantes victum quaeramus, id saltem omnino retineatur, vt *habentes alimenta, & quibus regamur, his contenti simus*, nè Catholicos satis alioqui expensis grauatos & exhaustos grauemus. Quamquam igitur victus, vestitus, lectique ratio quæ regulis nostris præscribitur, pauperibus accommodata obseruari isthic in publico non possit ob necessariam hominis exterioris simulationem quæ ad maius Dei obsequium assumitur, quando tamen aberit ista simulandi necessitas; & nostri inter eos tantummodo versabuntur quibus cogniti sunt, meminisse debebunt illud Regulæ nostræ salutare mōitum, vt iuxta mensuram Sanctæ discretionis, suis temporibus effectus aliquos Paupertatis experiantur, quod & sibi ipsis ad emolumentum spirituale, & alijs ad ædificationem erit; nè poterint illud quod ex necessitate assumpserunt retinere iam ac diligere ad voluptatem. Qua etiam de causa magna sobrietas nostris hominibus adhibenda est tum in victus & vestitus cultu, tum in verbis, actionibus, cæteraque vita, dum etiam simulare coguntur, nè aliquid faciant vel dicant personati quod indignum animo Religioso eis videatur qui veram ipsorum conditionem norunt, ne dum illud alijs alios scandalizent, quod omni ratione cauendum est. Moderata igitur esse debet nostrorum hominum etiam in simulando corporis cultu ornatuque diligentia, nec tam pretiosis quam aptis & idoneis ad eum qui prætenditur finem siue vestibus, siue cibarijs, siue alijs rebus ad vitam secularem pertinentibus vtendum erit; pecuniarum etiam effusiones, quæ nonnunquam à viris Religiosis sub contemptus pecuniarum specie inconsideratè fiunt, omnino vitandæ; expensæ etiam & emptiones incommodæ, & multo magis largitiones quæ à viris Religiosis fieri non debent nisi valde moderate.

Decastitatis ac Puritatis custodia cum nostræ Constitutiones nihil singulare præscribendum censeant, eo quod Angelicam quandam perfectionem, tam
mentis

mentis quam corporis munditiâ nostris hominibus imitandam esse proponunt, Nos quoque hac de re tanto breuiiores erimus, quanto diuina gratia opitulante confidimus magis vos strenuè hoc in certamine versari, & palmas inde egregias quotidie ex eiusdem diuinæ Milericordiæ beneficio ad sempiternæ gloriæ meritum referre. Quia tamen video vos in pugna adhuc esse, & pugna satis perdifficili periculi que plenissima, non possum, fateor, de vobis non esse sollicitus, Cogito enim conditionē vestram esse eam quæ est hominis in Arce aliqua oblesse, qui foris quidem hostes acerrimos, potentissimos & importunissimos habeat, intus verò non paucos ex militibus ducibusq; dubiæ ac suspectæ fidei, cui si aggeres desint ac propugnacula multisq; contra portis aditus ad eam pateant, enim verò huic homini merito timendum sit, & amicis de salute eius magna cura & sollicitudo habenda. Vos igitur cum in hoc ipso bello arduo constituti sitis, in quo foris contra vos militant infinitæ fere dæmonum turmæ ad tentandum paratissimæ, intus verò concupiscentiæ illecebræ ad consensum inuitantes cum hoste conspirent, ac demum propugnacula Religiosæ domus ac disciplinæ quibus hostes longius arceantur non adsint, facile est videre quanta sint pericula, præsertim cum vnica fere ad securitatem viuendi via, fuga nimirum, tantopere à Sanctis Patribus in hoc bello laudata, vobis quoque magna ex parte præclusa esse videatur, cum difficile sit secularem conuersationem, vel seminarum etiam plerumque conuictum intra ædes Catholicorum effugere. Cæterum etsi hæc per se molesta, & propter pericula quæ diximus metuenda sint, quia tamen his periculis, diuini honoris amplificandi causa, non tam ex electione vestra quam Superiorum ordinatione vos subiecistis, copiosum sanè ab eo diuinæ gratiæ subsidium expectandum est, modò vestra diligentia, & industria, quod spero, non desit. Porro hæc industria in eo maximè posita esse videtur, vt occasiones omnes, quantum fieri potest, euitentur, tentationes anteuertantur, vel statim amputentur, familiaritates fugiantur, dona & munulcula secularia neque dentur, neque nisi rarò & ex causa aliqua probatissima (à fæminis præsertim) admittantur, erga quas exactè seruare conuenit regulam nostram, vt Sacerdotes, imprimis ij qui confessiones ipsarum accipiunt, graues se ac seueros magis quam indulgentes præbeant. Reliqua vitæ spiritualis subsidia omnibus nota, frequens nimirum oratio, iugis meditatio, diligens Conscientiæ examen, attenta piorum librorum lectio, victus ac vestitus moderatio, discreta carnis castigatio, solitudo, ac reditus frequens in se, exercitiorum spiritualium vsus, aliaque similia nequaquam prætermittenda. Atq; hæc de votorum obseruatione quam vnique summè commendatam esse opto, quippe cum in ea Religiosæ totius vitæ summa consistat.

Circa Conuersationem autem cum proximis per necessarium est vt nos Religiosos esse semper meminerimus, ac proinde ad maiorem longè quàm reliquos vitæ curam ædificationemque obligatos, neque hoc tantum in diuino conspectu, verum etiam in oculis proximi, cui necesse est errata nostra

1607. grauiora videri quàm aliorum qui eandem viuendi perfectionem non sunt professi. Quare satagendum est vt si aliquando in Catholicorum ædibus vel vbi domesticis noti sunt, ob externorum quorundam præsentiam nonnihilquoad victus, vestitus, sermonis, ludi, aut conuersationis vltimum dissimulare cogantur (ita tamen vt nihil adsit mendacij vel scandali) recedentibus externis vel nostris ad suos se recipientibus, omnis illa simulatio depõratur, eoquæ acrius Religiosæ disciplinæ pro temporis ac loci ratione insistendum quo maiorem spiritus distractionem afferre possit illa dissimulatio; ita vt Catholici domestici intelligant nostros non ex voluptate, sed ex necessitate illam præsentibus externis vlturpassè; nequæ vnquam adduci nostri facile debent vt seorsim apud solos catholicos vel ludant vel ornatum corporis non necessarium adhibeant, vel ciborum varietatem aliaque huiusmodi expetant.

Ad habitationem nostrorum quod attinet, valde profecto esset optandum vt non nisi bini, saltem in Residentijs, vnà viuant, ob commoda plurima, maximaque quæ inde sequi solent, ac propterea omnino procurandum id erit vbi commodè fieri potest: vbi tamen hoc cõtinere non licebit, in eo saltem erit insistendum vt alter ab altero non ita longè absit quin mutuam inuicem consilium, auxiliumque ac solatium accipiant: debet etiam Superior de hoc ipso cogitare seriò, & alicui ex magis exercitatis pro temporis locorumque ratione committere, vt ceterorum qui proximè absunt in spiritualibus curam nonnullam suscipiant, ita vt inuicem sapius de modo orandi, alijsque rebus ad spiritum pertinentibus vel per literas vel coram conferant, præsertim cum Superior longius aberit ita vt ad ipsum commodus accessus non detur: Hic etiam rerum spiritualium Præfectus poterit aliquoties ex mandato Superioris Residentias visitare tanquam Inspector, ac locorum limites à Superiore definiendi sunt vnà cum tempore Præfecturæ seu inspectionis.

Atque idem planè dicimus de ratione conueniendi ad votorum Renouationem, Nullo enim modo hac temporum difficultate expedire videtur vt Nostri vel omnes vel magno numero vnà cõueniant, sed satis erit vt Superior alicui de mādret vt aliorum qui cõmode coire non poterūt vota accipiat, cui etiā de cõscientijs rationem pro Societatis consuetudine reddere liceat, nisi quis malit Superiori omnino id præstare, habeatque illum adeundi opportunitatē. In omnibus verò his congressibus meminerint tum exhortationes mutuos inuicè habeant, tum Collationes etiam de Regulis earumque, obseruatione dubijsque, occurrentibus, Pænitentiarum præterea ac mortificationum nonnullarum exercitium in vltimum reuocare studeant, vt hac diligentia ostendant se veros disciplinæ Societatis amatores esse, & quæ in ea fieri solent mente ac desiderio retinere. Tractent etiam sæpè de spiritus renouatione quàm necessaria viris omnibus Religiosis sit, maxime verò ijs qui in eiusmodi Missione versantur, quas nihil contra tot ac tanta pericula tueri potest, aut ad præclara cum spiritus alacritate & perfectione peragenda excitare nisi ardor diuini Spiritus, qui vt in actionibus retineatur, in ocio & tranquillitate hauriendus est. Nam vt diuus Augustinus

stinus

stinus in illud Psalmsi *si memor fui tui super stratum meum* pulcherrimè animaduertit, " Qui quando ociosus est non cogitat Deum, in actionibus suis Deum cogitare non potest; Qui autem memor eius est quando quietus est, in ipso meditatatur cum agit nè in actionibus suis deficiat) Quæ etiam de re extant iam nonnulla monita nostra in libro de renouando spiritu, quem apud vos esse spero, & non raro à vobis lectitari. Quod si istiusmodi librorum piorum qui ad fouendum Nostrorum spiritum idonei iudicantur copia apud vos non fuerit, curabit Superior vt ex vicinis Societatis Collegijs, Audomaropolitano, Duaceno, alijsque subministrantur, vt vnusquisque saltem Nostrorum Patrum vnum habeat, vnà cum summa Constitutionum & Regularum.

Ad extremum hortor vos Patres fratresque in Domino carissimos, vt magno excelsoque animo sitis in hoc Dei agone sustinendo. Spectaculum facti estis Deo, Angelis, & hominibus: Proinde quod Apostolus ad homines vestri similes, & in non dissimili temporum conditione constitutos scripsit, *Sobrijs estote, & vigilate, quia aduersarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circuit, querens quem deuoret, cui resistite fortes in fide, humiles in spe, fertidi in Caritate, ac diligentes in vestri custodia.* Christus Dominus potentior omnibus ipse viciu mundum & diabolum, iubetque nos confidere. Ille vos custodiat semper. Reliqua Præfectus Missionis pro data occasione ad vos perscribet; cui etiam quisque vestrum sapius pro negotiorum opportunitate, vel animi sui solatio scribere poterit, quæ & ipse Nobiscum quoad opus fuerit conferat. Nobis vero ab vnoquoque vestrum si commoditas sine periculo daretur, pergratum esset semel saltem quoque anno literarum aliquid accipere: Verum si illud fieri non potest Superior Consultoresque pro reliquis suppleant; Et quia Nos etiam frequenter hoc literarum officium ob eandem causam præstare nequibimus, huius Epistolæ exemplum vnicuique nostrorum dari potest, vt accurata eius lectio, & obseruatio consolationem vberem & fructum copiosum afferat multorum meritum. Dominus Iesus sua diuina gratia vos omnes protegat, ac tueatur. Romæ nono Ianuarij Anno. 1607. Vester amantissimus in Christo frater

Claudius Aquauiuæ

VIII. Id autem quod Iohannes Chrysostronus in Sancto Ioseph Virginis sponso obseruauit, tum de aduersis tum de prosperis iustorum vitam admirabili varietate contexit, id nostra hæc Missio experimento didicit, cum inter anni sexcentissimi sexti turbulentissimas tempestates quibus nostræ Societatis homines eique adherentes præcipuè iactati sunt, surrexit in Belgio domus Probationis, in qua & numero, & virtutum solidarum exercitio auferentur operæ, & in Messem copiosorem multiplicati redderentur. Louanij in Brabantia habitauerant Equites Melitenses loco ad pietatem atque ad voluptatem facto; nam in colle vniuersam Ciuitatem despectante præter ampla ædificia Templum erat inter ceteros Cæli Sanctos Magno Gregorio Anglorum Apostolo Sacrum; In plano hortus muro circumscriptus; in decliui, area am-

Domus Probationis Anglicana Louanij.

1607. bulationibus concinnandis commoda, in quas per graduum intervalla distinctas, perque vites ordine positas cum descendisses, libero fruebaris cælo, siue laxandus in aprico esset animus, siue ad superna nullo interpellante erigendus: nam intra urbem propè extra urbem ad mania posito nihil in aures nihil in oculos incurrebat quod à sanctis cogitationibus sermonibusque intentam mentem posset auertere. Eo loci *Personius* prohibitus Watenis, primam nouæ militiæ stationem elegit missoque à *Claudio* Generale Romæ *Thoma Talbotto* qui Tyrones ad Societatis mores instrueret, fœlix dedit initium operi, sustentando partim prouentibus qui ex Watenensi Præpositura superesse poterant alendis in loco Patribus, partim liberali donatione quam fecerat Illustrißimæ virgine domine *Aloysia de Carauajal* quam superius memorauimus.

Thomæ
Garnetti
martyriū.

In prosperis etiam numeratum est, quod *Thomas Garnettus*, (*Henrici* nuper è viuis sublatis affinis) qui adolescens septendecim annorum inter primos in Audomarense Seminarium recens erectum cœoptatus fuerat, huius etiam domus primitias fuso Dei causa sanguine consecravit. Huius Parens *Richardus Garnet*, Oxoniensis Academiæ in hæresim delapsæ pertræsus, cogitatione se conuerterat ad iter transmarinum, quod Theologicis disciplinis imbutus ad sacros Ordines suscipiendos disponeretur. Nescientem moras amor præoccupat & honesto implicat matrimonio, Quam mutationem ut ratione aliquâ piâ compensaret, primum quem habiturus esset filium Deo consecrat & *Thomæ* Cantuariensi Martyri: Cuius nomen cum edito indidisset, in literis tum domi tum foris tradidit instituentium, ut nè quid ex sua parte deesset quo minus quod vouerat expleretur. *Thomas* ad pietatem haud segnior quam Parentes, & in Theologicis exercitatus suscepto Sacerdotio reuertit in Angliam & sex annos in sat diuite messè posuit, sedulo connitens ut solida pietatis sensum virtutemque robustam in eos quibuscum agebat infunderet. Inter quæ deprehensâ exitiosâ pulueris cõiuratione, & noua iurisdictionis formâ inuenta, cum animaduerneret Societatis homines Pontificiæ potestatis præcipuos esse assertores, atque in illos imprimis eorumque sectatores, quantumuis innocentes, omnem inuidiam detorqueri, eo ardentius oprabat ipse his adiungi quo pessimum quemque videbat ab eorum consuetudine & usu abhorretere. Et quanquam iam inde ab anno sexcentesimo tertio fuerat ab *Henrico Garnetto* Sociorum numero adscriptus, votorum tamen copia facta non est varijs euentis præpedito. Tum cum in suspiciosissimo illo detectæ conspirationis turbine procliuè esset ignoto cuique præberi molestiam, iter facienti iniectæ sunt manus; & licet præter voluntariam comprehendentium suspicionem nulla esset causa criminandi, primum in Portam domus datus est custodiendus, tum ad Arcem translatus; ubi cum varijs examini bus exagitato nihil exprimi posset quod ei noceret, Salisburius extento indice iurans efficiam, inquit, ut omnem tuam prodicionem fatearis, vel ab extremis tuis digitis illam exprimam.) dedit ea vox *Thomæ* aniam ad

ad extrema quæque patienda se comparandi, sed cum nulla essent vel leuissima sceleris indicia, hæere in voce minæ, nec quidquam illi præter octo vel nouem mensium solitudinem, & ex duro cubili perfrigidaque hyeme species quædam scyaticæ adhaesit mali. Tum solum vertere iussus, incidit opportunè in anuum quem dixi inchoati Louanij Tyrocinij: de quo ita *Gerardus* in manu scripta relatione, "Testes habemus complures inter nouitios quàm sincere *Thomas Garnettus* ad laborauerit ut mundum perfectè exueret, & sui victor à virtutibus solidus esset instructior) Vir experientia rerum & vlu præditus, at valetudine tenui atque incommoda, post aliquot menses remissus in insulâ, amplissimum dedit profectus testimonium, & ornamento virtutû, & claræ mortis pro Religione appetitæ. Breui enim ab exscensione intervallo rursus in manus incidens & Sacerdotij accusatus necis pronuntiatâ sententiam eâ animi lætitiâ audiuit, ut cum lachrymis profiteretur læpius, nihil sibi grauius accidere posse quàm ut vel amicorû interuentione, vel euentu aliquo dies dicta supplicio prorogaretur; læpius etiam ante sententiam cum in mentem venisset cogitatio fugiendi, & cum amici suggererent opportunitatem, voci internæ quasi dicentis, Noli fugere, elegit obedire potius quàm occasionem hanc prætermittere, in qua amplius verosimiliter glorificaturus esset Deum quàm si pluribus annis in messe laboraret. Postero verò die cum frequentes accederent, & modò hoc modò illud ipsi surriperet quasi reliquiarum loco, "Ut quid inquit ista? cum forte adhuc in hac causa non moriar. O me infelicem si post tres iam ad cælum conscensos gradus, quartus & ultimus denegetur! Apprehensus, Conuictus, Adiudicatus neci, ut in ultimo hæream, & Cruci paratæ subtrahar, quàm infame! quàm durum! Vocatus itaque ad cratem seiplo alacrior fortiorque apparuit, & ipso similibus quàm morti addicto incubuit. Pseudo-Verbi-Ministro insultè obijcienti non Religionis sed prodicionis esse damnatum, iucundè & argutè respondit "Eum qui obedit Principi reum non esse læsæ Majestatis; se autem Principi legique obedire: Lex iubet Sacerdotem in Insulam reducem morti tradi; Ego obedientissimè trado corpus Regi, animam Deo.) Obsederat supplicij locum cum frequentissima Nobilitate Comes Exoniensis ex Senatu Regio vnus. Hic *Thomas* suadere aggreditur ut nuperum (quod vocant fidelitatis) in iurandum iuraret, vitaque ex Regis clementia frui veller; plures Sacerdotalis Ordinis in ea verba iurasse; plures rem habere dubiam atque controuersam, plenamq; inter doctissimos dissensionis. "Eo ipso ex capite, respondit *Thomas*, non est meum illud pro certo iurare, neque si mille mihi darentur vitæ iurabo) Itaque iussus conscendit lætus currum, atque exosculatâ trabe, reliqua etiam pecunia quam tulerat in satellites stipatoremque & subiectum populum partitâ, hæc adstantes clara voce pronuntiauit. "Sum Sacerdos, in Societatem etiam Nominis *Iesu* adscriptus quamuis eorum minimus & indignissimus: Id in iudicio factus non sum, sed reliqui probandum quod verti mihi vitio non debet: neque enim me cohibuit mortis metus, neque quod e-

Eius ref.
ponsa &
verba ad
astantes.

1608.

ram negauit, naturæ priuilegio uti mihi licuit quemadmodum cæteris, præter quam quod intelligo Magistratum moderatiorem non probare apertam accusati Sacerdotis confessionem, nè vltro mortem accersamus, & iudicibus imponamus necessitatem contra nos lege agendi quam nollent. Trium testimonio damnatus sum dicentium me pluribus in locis cum tenerer in Arce captiuus scripsisse, *Thomas Garnettus Sacerdos*: Scripsi equidem, sed probari non potuit me scripsisse. Nouem annos impendi consolandis animâ-
disque Catholicis, alijs aberrantibus reducendis in viam; nullam vnquam prodicionem agitavi animo, neque agitari cognoui) cumque Ministellus malitiosè obijceret æquiuocè ista dici, "Nequaquam, bone vir, inquit, nam si æquiuocè agere voluissem, iam mihi esset viuere liberum priuilegio iurandi modo propositi; Iurandum antiquo Regum more conceptum vltro obtuli me iuraturum, tulique in iudiciū conuetam eo tempore formam; adstat ad latus Minister qui eius habet exemplar: Istud vero quod nunc proponitur habet cum fidelitate Religionis præiudicium ita permistum ut nemo id Catholicus, meâ quidem sententiâ, iurare possit.) Tum erectis in Cœlum oculis, manibus ad pectus decussatis "O me Felicem, inquit, cui hic dies fortunatissimus illuxit! Quid miramini me hoc dicentem? Equidem existimo neminem in mûdo hac hora me feliciorum. Auertat Deus ab hoc regno iram suam, neque repetat, obsecro, ab eo sanguinem meum. *Domine, nè statuas illis hoc peccatum*; ignoscat Deus illi qui me perquisitoribus detexit; parcat apparitori qui meprehendit: condonet Londinensi Episcopo qui in custodia dedit, & Secretario qui instigauit: Indulgeat Arcis Præfecto, & testibus quos ille produxit: Utinam illos omnes possim in Cœlo videre vnâ mecum æterna fruente beatitudine.) Recitata deinde precatio Dominicâ, salutatione Anglicâ, Symbolo Apostolorum, & Hymno veni Creator Spiritus, ad ea verba, *sermone ditans guttura*. subducto curru pependit, & animam innocentem tradidit Creatori, circumfusâ plebe prohibente succidi funem prius quam supremum exhalasset Spiritum. Acta sunt hæc Londini vigesimo tertio Iunij Anni sexcenti simi octauj, dum numeraret ille ætatis annos triginta quatuor, Societatis verò vix integros quinque.

Certamen
alterum
Iacobi
Sharpe cū
parentibus

IX. Et hic quidem fuso sanguine lauream consecutus est immortalē. Videamus in alio genere certantē alium, & in parentum cōuersione frustra laborantem, quo discant qui præ-propero ardore feruntur in affines reducēdos, quanto in discrimine versari necesse sit, si suo magis ingenio, quam Superiorum secuti ductum se applicent: Quamuis enim iste non suorum, sed sui victor euasit, polliceri tamen idem sibi vnusquisque non debet, nè fidentiam quam in se cum certa spe collocat, fiduciæ quæ in Deo solo ponenda est, præponderante irruentibus hinc inde blandimentorum, lachrymarum, lamentorumque vndis obruatur & pereat. *Iacobus Sharpe* (dictus *Pollardus*) venerat sub hoc tempus Sacerdos ad Tyrocinium; Is in Angliam post abolutum biennium, & vota nuncupata redux, hæc ad *Clandium* Generalem sua manu conscripsit.

Admo-

Admodū Reuerende in Christo Pater noster, Pax Christi. Mense abhinc quarto literas ad tuam Prem. Dedi, & vitæ meæ rationem aliquam, & meâ in parentum meorum conuersionem studium intimaui; verùm cum secus ac putaram omnia euenerint, censui non ingratum tuæ Paternitati uturum (Superiore id consulente) si huius rei exitum paucis aperirem. Cùm à primo meo in Angliam ingressu sæpius tum præsens per sermonem, tum absens per literas apud parentes meos egissem, vti natiuo solo ædibulq; relictis aliò te transferrent, vbi ego familiarius cum eis versari possem, & securius illi faciliusque Catholicorum frui consuetudine, ceu medio ad eorum salutem aptissimo, tandem postulatis annuunt, fidemq; dant omnia ex animi mei sententia præstituros; eoq; iam ventum erat, vt nihil præter ædes commodas deesse videretur: Ego onus hoc ædium quærendarum in me lubens lætulq; suscipio, sperans fore non tam loci amænitate, quàm Sanctæ Religionis dulcedine capiendos: Sed eorum quos ego capere destinaram laqueos non euasi. Parentes siquidem vt me circumuenirent, ædes suâ (spõte mutarunt, ad domum cuiusdam Doctoris Theologiæ, & apud istos Archidiaconi, se contulerunt. Amicos interim meos non amicè admonent, vt eo loci cum illis communicatus accederem: fraudem Catholici non senserunt, vseruntq; vt ijs satisfacerem: Acquieui, & pridie Ascensionis eos conueni. Agi inter nos cæptum de loci situ, & domesticarum rerum dispositione: Illi se mecum profecturos promittunt ad destinatum à me locum. Ista dum agimus, en tibi supra nominatus doctor domum hanc cum vxore commoraturus accedit: Sanctè mihi pridem & iuratus in literis quæ extant scripserat in hunc sensum; Nunquam Dei faciem videam, si tibi saluus in domum meam ingressus non pateat & egressus; Quod & sæpius fideliter præstitit, humaniter me domi tractando (me enim illius fidei totum commiseram, hac ratione prodesse sperans parentibus) foris etiam apud parentes meos liberè conuersandi facultatem sub Archiepiscopi Eboracensis publico sigillo impetrarat: ipse etiam me domum patris adduxit, & Irenarchæ, à quo pridem titulo Sacerdotij captus fueram, conciliauit. Omnia ex animi sententia fluere videbantur: At dum postridie Ascensionis me ad iter accingo nouas ædes cum parente petiturus, subito Irenarcha (cui pacis vt vocant Regiæ procuratio commissa erat) à parente & Doctore vocatus aduolat; cubiculum ingreditur; multa de conditione mea, de locis quæ frequentaueram sciscitatur: accusat quod sacrum in nobilis cuiusdam domo fecissem; Quid multa? Ad disputandum me prouocat; tandemq; parentum me custodiæ committit; ad hoc enim illi immunitatem ostendunt ab Archiepiscopo concessam. Irenarcha parenti subdolè minatur me ni cautè custodiat, multamq; pecuniam imponit si euado; duos insuper famulos addit qui satellitum vice nè de via domum versus elabar obseruent. Domum igitur parentum sat benècinctus adducor, confluunt vicini & cognati, aduentum & omnia fausta adgratulantur. Parentes hoc rerum successu læti, & in fraude felices, nouis me artibus aggrediuntur. Bono animo esse

1608. esse iubent; pecuniam copiosam, vestes meli ores, necessaria omnia promittunt. Dies aliquot vt potui transegi amicorum visitationibus detentus, externâ latitiâ quod telum in animo latebat mentiente. Instabat festum Pentecostes, vehemensque me inuasit desiderium diem illum inter Catholicos celebrandi; ingenium ad fugam conuerto; dum hanc meditor, ad vicinum oppidum vbi publicus conuentus agebatur inuitor: Annuo, sed ea lege vt nullus concionator ad disputandum, nullus Magistratus ad examinandum accederet; Conditione acceptant; progredimur. Erat autem illo in oppido nobilis quidam Pastor, qui licet professione esset Medicus, & peritus iuris, auctoritate etiam pacis-procurator, curam tamen scilicet gerebat animarum: Hunc ad me inuitant, ingenio subdolum, sermone blandum & totius in me conpirationis conscium; Clam vocatus ex improviso adest, salutat perbenigne; longo sermone de Religione agit; post leuem de re vna & altera controuersa velitationem, domum suam inuitat, vel potius pro auctoritate imperat, eâ lege vt si illum ego in partes meas, vel me ille ad suas pertraheret, libertate donarer, sin minus, eâdem qua veni securitate discederem. Parentes meo nomine legem accipiunt, meque post festa ad certamen paratum fore promittunt. His ita constitutis, cogitare incipio de Doctoris dubiâ & suspectâ fide, & de dolosis parentû artibus, qui non solum mihi in Religione acquiescere nolent, sed nihil non agerent vt me ad sectam suam pellicerent. Quare iterum fugâ mihi consulere statui: Nocte quadam parentes cubitum concesserant, famulis ad fores sedere solitis remotis, egredior igitur; ostio clauis oblerato omnes includo; ephippio frænoque onustus ad equum ocreatus festino. Inclusi animaduertentes, clamant; per fenestram prosiliunt; nudis pedibus insequuntur; assequuntur, in equum manum iniiciunt: Hac spe frustratus ad pedes prouoco, cogitans domum Catholici quindecim miliaribus distantem. At illi vicinis excitatis vias insident, equites peditesque sequuntur. Cursum & sudore fessum aliud non occurrit quàm vt insequentibus me offerrem domum reducendum. Parentes hac potiti victoria omnia diligentius obseruant, vectibus ferreis muniunt fenestras; Interdiu Mater custos erat, nec licuit ab eius latere discedere: Noctu Pater eodem mecum in lecto decumbebat: Alijs enim me credere non sunt ausi suspicionum plenissimi, vt nè con sanguineos quidem ad colloquendum admitterent. His per aliquot dies transectis ducor domum Doctoris iam dicti; mansi dies quinque, parente comite. Quotidianas cum eo disputationes habui (maximè de Canone scripturæ) & omnia comitatis officia. Cùm nihil verborum lenocinijs argumentisue proficeret, suasisit parentibus longiore opus esse morâ, non dubitare se tandem euieturum, multos enim fingebar se Secerdotes & Laicos conuictos ad suam traxisse Religionem.

Domum rursus redeo, vbi mihi permolestè accidit quòd cùm Catholici ad me misissent quendam in habitu pauperis qui me inuileret, cognosceretque quo loco res meæ essent, parentes antequam inter nos agere possemus

prehensurum

prehensum ablegari curarunt Eboracum ad carcerem vbi etiam nunc detinetur. Nec contenti omnem ad me aditum amicorum præclusisse, Hæreticos quotidie admittunt, vt si non ratione conuictum, importunis saltem disceptationibus oppressum ad sua alliciant. Hereditatem amplam pollicentur, pecuniam ter mille aurcorum, ædes, suppellectilem ostentant dicentes, *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris secundum fidem nostram.* Nuptias proponunt, vxorem & dotem amplam, & ante omnia spem prolis ad bona possidenda: Hoc Mater vrgebat maximè, prole post me relicta abeundi quo liberet futuram potestatem. Erant hæc leuiora: Actius profecto percellunt parentum continuæ preces, lachrymæ, ploratus, oculos videre lachrymarum imbre madentes, faciem macie tabescentem, verba audire quæ possent cor lapideum emollire. Non vana fingo: Quid ego dicere, quid cogitare potui, quando videre cogebam vtrumque parentem genibus in terrâ prouolutis & elatis manibus has voces miserandum in modum eructantes: Miserere nostri Fili mi, miserere nostri, miserere Genitoris, miserere Genitricis, miserere vberum istorum quæ te lactauerunt: Vitam à nobis acceptam tu morte compensabis? Miserere saltem canitie, miserere senectutis; noli canos nostros cum matre ad inferos deducere; noli instar serpentis materna viscera corrodere: Nihil te mouet materna facies rugis plena, madida lachrymis; nihil paterna pietas, nihil Dei Religio? maledicta hora in qua genitus es, & tempus quo te in studijs aluimus: Itane Patrem, Itane Matrem Filius deseret? Accipe prius cultum, ingratus Fili, (cultum mihi obtulerunt) & cultro hoc iugulum nostrum pete, ne videre cogamur tuum infelicem exitum. Hæc centies (nihil addo) hæc pœnè continuo ingeminarunt; Non erat locus, non hora, non colloquium, vbi hæc lamenta aures non verberabant meas. Quis mihi quæso sensus inter tot lamenta esse potuit? Non potui sanè non dolere; sed Saluatoris dicto solatus dolere lenij, *Qui diligit Patrem & matrem &c.* Occurrit etiam celebre illud Hieronymi dictum, viua certè hypothese depictum; "Si mater (parso crine, scissis vestibus ostendat vbera quibus te nutrierat, si pater in limine iaceat, per calcatum perge Patrem, sic cis oculis ad Crucis vexillum euola; solū pietatis genus est in hac re esse crudelè.) Hoc ego spiritali solatio animū refeci meum: hac me armaturâ contra omnia carnis & sanguinis tentamenta defendi. Dū vero hæc aguntur, Archidiaconus ille, de quo supra, me ad prandium sollicitat; vbi cum pro more multa promuntur, sermo tandè incidit de Edicto recens à Rege edito, quo Sacerdotes omnes ex Anglia relegabantur. Ego hoc nuntio lætus capi me Sacerdotem prodere; (Parentes enim hoc celauerat) & Edicti vti beneficio volui pro libertate potiunda. Egi sæpe cum parentibus, sollicitavi amicos vt suaderent, nè fortè si palam pro Sacerdote agnosceret, in reditu esset maius periculum. Sed nil preces, nil argumenta mouerunt, præualuit in eis spes futurū me aliquando eiusdem cum ipsis Religionis. Volui me pacis Præfetto palam pro Sacerdote sistere, Sed nec hoc licuit, omni ad me intercluso aditu: Opportunè accidit, vt sæpe nominatus Doctor me per literas ad disputandum

1608. inuitaret, idque publica auctoritate: Libens parui: Inter cetera, petij vt copia mihi fieret Ediçti de Sacerdotum exilio: Vt legi, rogatus an essem Sacerdos, vtrò agnouij, cupiens eo vti quasi beneficio; sed res vt optabam non successit. Confestim enim Eboracum mittor ad Cõsiliarios Regios, detincoq; ad septem hebdomadas expectans supremi Præsidis voluntatem. Quo intervallo cauerant Parentes nè communi cum ceteris Sacerdotibus carcere clauderer, nè ex ipsorum confortio fortior euaderem; sed domo perditissimi Hæretici, Catholicisque inimicissimi, à quo præter iurgia, blasphemias, & turpissima quæque nihil audire potui. Et nè requies vlla daretur, aderant Parentes; Mater à mane ad vesperam in eodem mecum cubiculo manebat, vt vel lachrymis me emolliret, vel quidquid literarum ad me scriberetur interciperet, & Catholicorum congressum auerteret: sedenti assidebat, comitabatur ambulantem, exeuntem inlequebatur. Si horas legerem (nam fuit mihi semper copia Breuiarij) ocluso cubiculo fores obseruabat; Cùm quocunque agerem aderat, & omnia discutiebat. Conuenire me volebat quidam Catholicus, & quò minore cum suspicione veniret accessit Ministro comite. Hunc mater inuitat vt mecum disputet. Ille ridiculè satis, mirari se dixit quod ego neglecta fide Regni, sibi multisque alijs ignotam Religionem amplecterer: Carceris cultos adstant, Indignabundus, Quid, inquit, tu fidem istorum ignorare te dicis, cùm eam tenearis impugnare, apage vias tuas, & contumelijs oneratum eiecit domo. Mater Catholicis omnibus imprecabatur tanquam seditiosis perduellibusque: Inuehebatur in eos qui quidquam suppeditarent aut vestis, aut pecuniæ, aut hospitij; In Sacerdotem præsertim quendam ætate venerabilem, doctrinâ clarum, qui eo in carcere detinebatur, dicebat enim illum peruertisse filium. Voluit tandem mecum ipsa rem conficere: Conciones frequentat; & si quid contra Catholicos dictum fuisset ad me defert, & conatur suadere: inuitat ad audiendam concionem, pollicetur locum in templo secreti sermonem futurum de rebus quæ aures meas non offenderent; lanam offert quâ aures obstruam modò velim vel semel interesse. Vt vidit immotum, rursus ad lamenta se conuertit: Nihil ergo facies mei causa, Fili? Ego vestra adirem templa, audirẽ sacra, neque tamen arbitrarer me quidquã conscientia meâ nocituram. Hoc omnes Doctores nostri facerent: Tunè prudentior? Ego pro te in die Iudicij stabo, pro te respõdebo. Conscientia docet colendos esse parentes, tu illos negligis: Multiplicas preces quasi non possis sine illis saluari; Colis imagines, cùm Deus solus sit colendus: si tamen vis mecum domũ redire, hæc omnia tibi permittam; tecum orabo, tecum ieiunabo, & tuo nomine elemosynas quas voles distribuã. Nihil horum te me uerò infelicem matrem &c. similibus enim centies repetitis me à mane ad vespërã fatigat. Malunt me Carcere perpetuo teneri quàm vt exul proficiscar, quò conspectu meo liceat frui; Hoc agunt apud conciliũ Regium, & Iudices; oblatã etiam pecuniã flagitat: Illi annuunt, modò velim interesse concioni, vel iusurandum recens cõpositum iurare. Ego offero me concionanti ad futurum, modò liceat mihi confestim eodem loci de sublimi verba ad populũ facere

facere: Non placet: Frequentes interim me aduent Pseudo-Euangelij Ministri: Nullum enim doctrinâ insignem præteribant parentes quem ad me non adducerent; Dominus dedit os & sapientiam, quibus & opponentium rationibus, & audientium expectationi videbar fecisse satis.) Hæc ille ad *Claudium*. Tum exul primum, deinde redux in Angliam post annorum aliquot labores Professus quatuor votorum duodecimo Maij anni sexcentesimi vigesimi secundi, non diu superfuit.

X. Eo fere tempore quo hic in exilium pulsus alias sedes quærere iussus est; *Guilielmus VVright* Anglicanæ Missioni additus est ex Germania Superiore. Natus Eboraci, & artibus quibus liberales doctrinæ continentur instructus, Auunculi Sacerdotis operâ Rhemos transmiffus, aliquanto post tempore Romanam profectus, in Societatem cooptatus est, octauo Decembris, año seculi quingentesimi octogesimo primo: Dum peracto Tyrocinio humanioribus repetendis, & Logicæ deinde inchoandæ admouetur, incommodâ vltus valetudine, mittitur Viennam Austriæ. Isthic feliciter confectis studijs, bis Philolophos explicuit, ac tertio Græcij Stiriorum; Tum etiam Theologos totidem fere per annos: Vtrobique Sodalitati Beatæ Virginis Annuntiatæ dirigendæ Præfectus, Ferdinandum secundum frequentem habuit auditorem, qui in omni vita beneficij memor non minus absentem per literas coluit quàm præsentem perorantemque coluerat. Doctor Theologiæ renuntiatus, & quatuor nuncupatis votis, anno sexcentesimo secundo Alphonso Carillo earum Regionum Prouinciali iunctus est socius. Sed cum sublatis dispersisque per temporum iniquitatem viris in nostra Missiõne claris, vndique conquirerentur qui eorum locum cum dignitate implerent, *Personius* literis *Claudij* Generalis munitus, *Guilielmum* ab extetis ad domesticos labores auocat, & in Angliam destinat. Vix octo menses consuētis nostrorum occupationibus impenderat, iudicio nescio quo proditus capitur, & in Arcem Londini compingitur. Re intellecta, Salisburius Comes Præfecto Arcis renuntiat non esse hunc hominem qui se regni Reipublicæ rationibus misceat aut eo loco tenendum; mitteretur potius ad Episcopum, Doctum uel quempiam cum quo de Religione decernat. Richardus Bancroftius per eos dies in Archiepiscopi Cantuariensis iura intrauerat, (vir austerus & rigidus) hic post breuem de Religione sermonem, ducendum tradit ad Album-Leonem cum mandato vt ne cuiquam ad eum pateat aditus. "Id mirum est (inquit *VVrightus*) Ego enim à viginti iam annis familiariter versatus sum cum similis vobis seclæ hominibus, neque vlla vnquam intercessit offensio: Nunc in Patriam redux, ab omni arce commercio? Durum id quidem, sed si ita fieri necesse est, non repugno.) At viri comitas & existimatio doctrinæ pluribus aperuit aditum, non ad eius solius præfens, sed ad plurium solatium sempiternum. Eodem carcere tenebatur Pseudo-verbi-Seminator sed de concione postulatus pronuntiat contra Ministros coniugatos; Hic fidelem se obtulit & præstitit interpretē, siue literæ essent vltro citroque; mittendæ, siue quidpiã aliud amicis significandum.

Guilielmus
wright ex
Germania
in Angliam
traicit.

Capitur, &
Ministros
duos con-
uertit.

1609.

Ita Deus in se sperantes nunquam destituit, & fidum interpretem præmio inexpectato donauit: Nam abdicatâ quam habebat Ecclesiasticâ possessione, Catholicis se adiunxit. Alter quicum ante captiuitatem fuerat ei consuetudo, vt intellexit teneri captiuum obtulit ei, si posset euadere, domum Catabrigiæ, in qua tuto lateret, & ad præsens subsidium florenos quinquaginta. *VVrightus* memor Religiosæ modestiæ recusatâ pecuniâ, & actis humanè gratijs, "De domo, inquit, ve vides prouidit Rex; si verò migrandum mihi sit extra Insulam non deerunt viginti in quibus humanissimè recipiar; tu cum vxore oneraris & liberis, & domum & pecuniam habes ad vsus vitæ magis necessariam; Neque deerit mihi argentum & aurum in Dei Prouidentia conquisicenti.) Valuit ea moderatio & frequentior de vera fide sermo ad hunc etiam deuiantem in rectam viam traducendum. Neque cum vlllo genere hominum libentius disceptabat quàm cum huiusmodi sciolis, qui vel experiundi causâ, vel suæ ostentandæ scientiæ accedebant; Cum enim non magno negotio quàm leuiter tincti, quamque essent impares ad propugnandum, refutandumque quod suscepissent ostenderet, vel ipsismet, vel certè assidentibus suadebat non tam facile credendum Magistris qui quæ tenerent tueri non possent.

Graslabatur per id tempus Londini pestilentia, à qua nec carcer immunis fuit; eo in discrimine cum lurdas Bancroftij aures frustra pulsasset postulans migrationem, ad ingenij artes conuersus, clauis effigiem quâ Carcer clauderetur conspirantibus pluribus in argilla vel cera adumbratam tradit noto aurifici ferro effingendam, & arte propitia elabatur, custode ex industria ad tabernam auocato. Inde procul Londino in Lecestrensem Prouinciã semigrans, illius residentiæ iecit fundamenta, rexitque per annos duodecim, magna cum animi moderatione; nec interim à laboribus, solitissimæ Societatis Ministerijs cessauit, docendo, exhortando, confirmando Catholicos, heterodoxos quâ verbo, quâ libris scriptis refellendo. Multos sane mouit admiratio videre hominem extrema penè ætate, plurimæque literaturæ, qui in celeberrimis Academijs Philosophos Theologosque explicarat, ad Abecedarios pueros, & infima Rudimenta descendere, in his totos dies versari, hæc sedulo docere; id quod non libenter solum sed cum voluptate quadam & hilaritate faciebat: Denique eo in munere consenuit: Nam famulum qui postremis ætatis illi ministrabat, rudem & impolitum, rudimentis imbuit Latinæ linguæ, & id muneris non nisi cum vita deposuit. Decennio prius quàm è viuis discederet Asthmate tactus, (quod pulmonum vitio, & pituitæ grauedine in Orthopnoiam degenerauit cum perpetuo vitæ periculo) palæstram habuit virtutis amplissimam, Medicis affirmantibus subitanea morte in Asthmatis paroxismo extinguendum. Sed effecit vir solertissimus quâ quotidiano Missæ Sacrificio, quâ precum assiduitate, quâ sui inspectione, & mortis ipsâ memoriâ, vt nè mors illi subita aut improuisa accideret. Toto enim decennio inter acerbissimos quos patiebatur dolores, rarissimè Sacrosanctum Sacrificium; aut statas preces intermisit. Patientiæ vero argumenta fuere plane admiranda; etenim

etenim licet quotidie propemodum grauiſſimis acceſſibus irgeretur, vt præſentes
 terreret doloris acerbitas, non æqualiter ſolum conſtanterque ferebat, ſed & lepore
 aliquo condebat ſinguli, nihil ore frequentius verſans quam, *Da patientiam*
Bone Ieſu, & amorem; auge penam & dolorem: Deo gratias; infinities in in-
ſinitum, Deo gratias. Acceſſit ad meritorum cumulum poſtremis menſibus
 calculi dolor, qui Religioſum hunc militem, multam ſui victoriam, multis patienti-
 æ, caritatis, fidei, aliarumque virtutum actionibus nobilem ſuſtulit ad de-
 cimum octauum Ianuarij diem, Romanæ Petri Cathedræ Sacrum, (quam Ca-
 thedræ ſummo ſtudio ſemper defenderat) ſub decimam matutinam, poſt-
 quam Canonicum Officium perſoluiffet, Coronam Virgini Matri obruliffet,
 & Pfalterium *Ieſu*, Litanias, aliâſque preces recitaſſet, ſolitam mentis ſerenitate
 nemini vicinæ mortis ſuſpicionem faciens. Paranti ſe cuidam ad Miſſæ Sa-
 croſanctam oblationem; *memento mei*, inquit, *ad altare*; Quæ fuerit illi vlti-
 ma verba. Nam ſubitò in deliquium incidens, Extremam vltione munitus
 placidiſſimè obdormiuit, Anno ſæculi ſexcentefimi trigefimo nono; ætatis
 ſeptuageſimo nono, Societatis ſexageſimo. Quoniam inter acerbiffimos do-
 lores mentem in vna re qualibet licet pia figere non dabatur, propoſuit ſibi
 quædam quaſi coronulas breuium aſpirationum quas interdum noctuque; vel La-
 tine, vel vulgari idiomate percurreret, & aſperitatem cruciatuum mitigaret;
 Quarum exemplar hic adſcribere non erit inutile. Loco orationis Domini-
 cæ, Verbi gratia, recitabat Gloria Patri, & Filio & Spiritui Sancto, Sicut erat
 &c. Tum.

1609.

In vltimo morbo patientia & exercitia.

Precandi breues ſer- mulæ.

Pater de Cœlis Deus, Miferere nobis. Decies.
 Fili Redemptor mundi Deus, Miferere nobis. Decies.
 Spiritus Sancte Deus, Miferere nobis. Decies.
 Sancta Trinitas vnus Deus, Miferere nobis. Decies,
 Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis. Decies.

Repetito ad ſingulas decades Gloria Patri.

Eodem modo diſtribuebat in Claſſes Angelos omnes & Sanctos:

Incipiendo à Beatiffima Virgine.

Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus nunc & in hora
 mortis noſtræ. Amen,

Omnes Sancti Angeli intercedite pro nobis. Decies.

Omnes Sancti Archangeli. &c.

Omnes Sancti Principatus, &c.

Omnes Sanctæ Potestates, &c.

Omnes Sanctæ Virtutes, &c.

Tum de reliquis aliam. Omnes SS. Dominationes, omnes Sancti Throni;

Omnes Sancti Cherubini: Omnes Sancti Seraphini: Omnes Sancti Spirituum ordines. &c.

Aliam deinde Patriarchis & Prophetis & cæteris per ordinem Litaniarum
 Sanctis.

Zz,

Modò

1609. Modò sententiâ aliquâ in similem ordinem distributâ se solabatur; vt loce orationis Dominicæ,

Per vulnera Christi deleantur nostra delicta.

Fasciculus Myrrhæ dilectus meus mihi inter vbera mea commemorabitur. Decies.

Da patientiam Domine & amorem, auge p̄nam & dolorem. Decies.

In die Iudicij libera nos Domine. Decies.

Benedicam Dominum in omni tempore. Decies.

Infinities in infinitum sint Deo gratia. Decies.

Et pro Defunctis. Millies, millies requiem æternam dona eis Domine.

Tum. Et lux perpetua luceat eis: Quinquagies.

Interiectis ad singulas Decades, millies &c.

Cuiusmodi precum formulæ numerantur in eius Autographo plusquam viginti; quò & varietas pareret oblectationem, & breuitas acueret attentionem. Quæ si cuiquam videantur pro tanti viri gravitate exilia, sciendum est Deum benigno semper oculo humilia respicere, & sublimiora cui vult & quando vult donare: Et huiusmodi orationes breues, vt est in Prouerbio, cœlos tanquam iacula penetrare.

Robertus
Jones Superior
post Holtbeyū.

XII. In missionis per Angliam curas Anno sexcentesimo nono successit *Holtbeyo*, *Robertus Jones* Salopiensis, Is qui Romæ in Societatem adoptatus alterius seculi anno octogesimo secundo, post studia sublimiora in Societate decursa, fertur Philosophos in vrbe triennio explicuisse. Vir Mariæ partibus potius quam Marthæ deditus. Itaque sedente illo ad clauum, onus agendarum rerum *Richardo Blondo* plerumque velut administratori incubuit. *Robertus* in communes literas ea digessit quæ ipse experienciâ magistrâ didicerat, & à nostris obseruanda existimarat, quas hic recitasse ère nostra futurum arbitror: sic enim ait. Tertius iam agitur annus ex quo onus hoc meis viribus longè dispar subiui: Non igitur ab officij mei ratione alienum videbitur si meam in onere portando incuriam ijs (quibus pro modulo meo possim) modis redimere iam tandem & compensare nitar. Cogitanti mihi quâ viâ quouè modo hoc præstare possem, id oppotunè occurrit vt ex ijs quæ in hac messe experienciâ iam didiceram, Religiosâ nostri instituti placita, & pia Superiorum monita, de integro tam mihi quàm cæteris laborum Socijs sub eodem vexillo militantibus ardentius sequenda & accuratius obseruanda proponerem. Eo quidem magis hoc in animum induxi meum, quo Socios indies multiplicari, longis terrarum tractibus disijci & disiungi, persecutionis acerbitatem augeri & reerudescere animaduerto: Vnde fit vt à frequenti Superiorum accessu, & à solitis illis cohortationibus & colloquijs, quibus non rarò olim Paterfamilias, & tota simul familiola sese mutuo iuabant, nunc (pro dolor) iniuriâ temporis interdicantur: Id hac tempestate non permittitur quod

Eius literæ
ad nostros

quod tunc operatorum paucitas tolerabat, & aduersariorum conatus non tantopere retardabat. Quamuis autem singulari Patris nostri de nobis curâ præfecti rerum spiritualium sparsim pro locorum oportunitate sint constituti, & nemini necessarius ad superiorem priuatim negetur aditus, cum tamen ex præfenti rerum statu adeo turbulento, & ex omni parte periculoso, in magnas redacti simus angustias, multisque iam priuemur adminiculis, per necessarium est ut quisque sibi summa quadam sollicitudine ac vigilantia inuigilet, & se sui officij tolerantem, censorem, iustumque suarum actionum iudicem coram Deo suo constituat; ut hac ratione quasi purgato mentis oculo, quid statuendum sit facilius deprehendat, ad sua munia per soluenda commodius se accingat, & ad superna præmia capessenda vehementius anhelet: sed ut hoc optabilissimum ministerij nostri scrutinium rectè fiat, dirigi debet ad propositam nobis viuendi normam, quam in disciplina nostræ sanctionibus seruandis, & moderatorum dictatis exequendis consistere inter nos tam liquidè constat, ut superuacaneum sit hoc vllis confirmare rationibus. Itaque ut hanc laudatissimam sui ipsius quisque rationem ineat, suorumque progressuum verus indagatur existat, satis erit Patris nostri literas paræneticas, antecessoris mei temporibus ad nos scriptas, studiose reuoluere, & sagaciter trutinare; Cum enim ad particulare huius Missionis bonum de industria dirigantur, & ad omnia pericula interius exteriorisque vitanda aptissimè designentur, in illis profectò tanquam in speculo contemplari licebit quales simus, & quales esse debeamus. Ut autem maiori cum fiducia, alacritate, expectatione bonorum euentuum, ad ea ritè perpendenda & efficaciter adimplenda, quæ in ijs literis de virtutibus maximè necessarijs dicuntur accendamus, hæc pauca experimentis comprobata subiungam.

XIII. In primis quod attinet ad caritatem & animarum zelum, compere speciale quondam Dei Prouidentia erga eos in quibus horum cælestium charismatum sincerus fervor & defæcata virtus, absque vllâ terrenæ corruptionis & mundanæ caliginis admixtione viguerunt. Hos in medijs pressuris summisque discriminibus constitutos, multi Orthodoxi angustiatum etiam & afflictum expetere, alere, fouere consueverunt. Horum industriam, vel potius ad hos (ut plurimum quidem inter pauperes Catholicos degentes, eorumque curam gerentes,) præter omnem spem & expectationem diuersa subinde missa sunt quasi cælestia subsidia, ad plurimorum inopiam subleuandam, & ad fiduciam in Domino firmiter collocandam. Hi cum ex intuitu solum diuini operis quod præ manibus habent negotia sua tractent, proprijs comodis non inhiant, superfluitates omnes amputant, curiositates multas, quas circa victum & amictum mundi dilectores sectantur, parui pendunt, & sic (iuxta Apostolicam doctrinam) forma facti gregis, vbique & in omnibus se accommodant prout eorum necessitas exigit quorum cura illis à Christo Domino demandatur. Hoc siquidem modo omnibus omnia facti ut omnes saluos faciant, efficacius omnium diuinorum diuinissimum perficiunt opus, quod est

Caritas &
zelus ani-
marum
commen-
dantur.

1609. (vt testatur Beatus Dionysius) in auxilium animarum cooperari Deo. Hoc opus, hic labor erat Dei Filio in terris, hoc vult, hoc sitit, hoc præcipit iam regnans in cælis: Ad hæc mercimonia coëmendanda suæ Majestatis altitudinem ad nostræ mortalitatis ergastulum inclinavit. Non est ergo mirum eos qui per harum excellentissimarum virtutum imitationem Duci suo & Antesignano appropinquant, omnibus esse gratos, omnibus placere, displicere nulli, multisque præterea Diuinæ bonitatis dignationibus insigniri, quæ alijs in ea re forsitan incuriosis nimiumque remissis non conceduntur. Quin etiam sæpe accidit vt cum aliquibus Christi & Sanctorum eius vestigia languidè æmulantibus hæc præsidia cælitus subtrahantur, nullibi propemodum sua sorte contenti sint, atque adeo paucis cordi, multis onerosi, sibi metipsis graues, alijs difficiles reddantur, vt paulatim ad exteriora diffluentes, & transuentia huius seculi solatiola (in quibus non est requies cordis) quæritantes, per arduum sit Superioribus de illis disponere. Non inficior (quantum ad modum locumque laborandi opportunum spectat) horum dierum difficultatem, Catholicorum penuriam, piorum omnium continuam vexationem, aduersariorum machinationes plurimum impedire quominus quorundam etiam strenuè in vinea Domini laborantium iusta desideria compleantur: At hoc Dei beneficio euenire credendum est, nimirum ad eorum patientiam cumulatius remunerandam, & ad eorundem certamina certius tutiusque probanda: Nam nec hisce incommodis ipsi diuexantur, nec in Prouincia susceperata consternati torpescunt, quin potius per omnia Diuinæ voluntati se conformantes, pro bonis à Deo sibi traditis ad lucrum apportandum defudant. Hinc etiam fit vt qui hac Christianæ dilectionis flamma succenduntur singularem conciliandi sibi animos hominum prærogatiuam habeant, non modò fratrum, domesticorum, amicorum, sed aliorum etiam bono pacis aduersantium, quorum beneuolentiam eâ dexteritate captant vt multos ad meliorem frugem, & ad veram nobiscum amicitiam incundam reuocent. Operæ pretium sanè est nostrisque constitutionibus consonum vt nostri (præsertim qui in Missionibus distinentur) omnes, quantum in illis est, etiam aduersarios faciant beneuolos, suisque conatibus ad stipulantes: sic enim primùm expectatus ad plures Christo lucrandos aditus patefiet; Deinde succedet proxima dispositio ad caritatem illam vniuersalem amplexandam, quam particulari præferendam esse monet B. P. Ignatius; Denique ex hoc dilatato corde, ex hac generali dilectione erga omnes Christi sanguine redemptos, solidabuntur mutuus ille inter nos ipsos amor & vnio quæ nobis summopere commendatur, & sine quibus Societas nostra nec regi nec conseruari potest. Pro huius confirmatione audite B. P. Ignatium dictantem, præcipuum vinculum ad nōembrorum inter se & cum capite suo vnionem, esse amorem Dei, cum cuius diuina ac summa bonitate si Superior & inferiores valde vniti fuerint per facile inter se ipsos vnientur; idque per eundem illum amorem fiet, qui à Deo descendens ad omnes proximos ac peculiari ratione ad corpus Societatis pertinet.

Verum

Verum sicut Diuinus hic amor multum confert ad vnionem, ita e contra sui ipsius Amor (vt idem B. P. affirmat) grauissimus huiusvnionis & boni vniuersalis est hostis. Quam vero perniciofa sit & ab omnibus vitanda hæc vnionis tinea, vel ex eo colligitur quod in magnum proximorum damnũ vergat, quorum æterna salus, quæ post propriam perfectionem & salutem nobis vt finis proponitur, sine hac charitate & perfecta in omnibus coherantia difficillimè procurari poterit; Et vt omittamus ea quæ huius rei gratiã in nostris legibus & instructionibus toties inculcatur, hæc ad hanc messem spectantia ab vtu quotidiano cognita breuiter adijciam. Noui multos Catholicos, eosque prudentes, noui multos Dominico gregi nondum aggregatos, à fide tamen & pietate non auersos, qui nobiscũ potius tractare quam cum cæteris ob id potissimum se malle fatentur, quoniam in iudicijs cõsentionem, in consilijs pulchram quandam inter nos harmoniam percipiunt, & ideo tutius se, sibi, suisque rebus, tam caducis quam in æternum manuris conlulturos existimant, si sub firmis huiusmodi, & quasi à Deo stabilitis, vt putant, auspicijs gubernentur: Nec desuere Hæretici, alioquin cordati, qui iisdem rationibus ducti asserere non dubitarunt, si vnquam contingeret vt Papistæ fierent se cum nostris solummodò actiuos: Huius prædictionis felicem euentum multorum probat cõuersio nostrorum operã per Dei gratiam procurata. Sed illud est maximè admirandum quod nostræ Societatis homines à pluribus Catholicis penitus ignotis, nullaque profus prior intercedente cõsuetudine, per solam speciem exteriorem dignoscantur, nempe per modestiam, Religiosam conuersationem, colloquia sale conditã, per Sacrosanti sacrificij vni-formem celebrationem, & aliã huiusmodi indicia: vt verissimum sit illud B. P. Nostræ Elogium, conformitatem scilicet nobis tum in interioribus tum exterioribus esse valde necessariam. Missis exterioribus, quæ per se nota sunt, & (si interna salua ac sana sint) à rectitudine vix aut raro deuiant, hæc de interioribus intimanda iudicant.

XIV. Non vos latet quam medullitus mentes nostras penetrare & possidere debeat illa Beati Pauli ad Timotheum exhortatio, quã monet, vt *fidelem sermonem, doctrinam sanam, verbum irreprehensibile* amplectatur. Certè nisi mea me fallat opinio, *verbum hoc irreprehensibile*, non tam Beatissimo Timotheo, talis tantique Magistri discipulo, & Dei spiritu edocto fuit necessarium, quam nobis hic laborantibus, vbi lux veritatis densissimis tenebris obuoluitur, nè videlicet, (vt asserit idem Apostolus) *velut paruuli stuetuemus & circumferamur omni vento Doctrina, in nequitia hominũ, in astutia ad circoventionem erroris*. Scitis quot nouitates, suspiciones, vanitates, errores, offendicula, nonnulli circa Hæreticorum Ecclesias frequentandas, conciones audiendas, & prophanum illud infidæ fidelitatis iuramentum sparserint; scitis præterea quam libenter quidam alij quosdã ex nostris harum macularum vnã vel alterã cõspargere voluerint, adeo vt ij qui talibus imposturis impetebantur nõ sine difficultate & molestia sese ab illis extricare potuerint; Et verosimile est qualdam suspiciones circa iuramentũ illud in quas domestici quidam

De Con-
fitione in
opinionibus.

1609.

adducti sunt fuisse subortas, vel ex amore amicorum inordinato, vel potius ex præcipiti, & minimè approbata eorum commiseratione, nè suis spoliarentur facultatibus, vel certè verbis incautè dictis quæ ad prauum sensum poterant detorqueri. Absit autem à nobis vt aliter hominibus placere studeamus, quàm honor *Iesu Christi*, & inuicta veritas præmonstrant, *si hominibus place-rem* (ait Apostolus) *Christi seruus non essem*. Quocirca (Patres fratresque dilectissimi) cum Regnum hoc afflictissimum innumeris abundet corruptelis, & diuersæ insidiæ nobis tendantur, omniumque oculi & aures in nos potissimum conuertantur, ita *in omnibus* (præsertim in doctrinæ sanæ puritate seruanda) *exhibeamus nosmetipsos sicut Dei Ministros*, vt vniuersis ad salutem æternam via plana præparetur, amicis calcar ad iter alacriter arripiendum addatur, inimicis nullum obijciatur offendiculum. Et vt hoc quod ad doctrinam pertinet facilius exequamur, pauca adhuc atexam, nè fortè subrepat inter nos iudiciorum diuersitas, quæ fraternam violet vnionem, & debitam minuatur subordinationem. Obsecro igitur vos, & secundum eam potestatem quæ mihi omnium indignissimo concessa est, fraternè moneo, vt quæ vel à Sede Apostolica, vel à Patre Nostro Generali statuta & stabilita sunt, nobisque in hoc emporio negotiantibus commendata, integra prorsus & inuiolata ab omnibus seruentur, neq; vlli nostrum liceat illas aut alias id generis præscriptiones, à propria & germana significatione ad peregrinos & sinistros sensus inflectere. Ab alijs verò paradoxis, nouisque dogmatibus quæ magni momenti sunt & singularitatem sapiunt, & quæ deprauatis hisce temporibus magis ac magis disseminantur, omninò cauendum est, nec vltius in ijs progrediendum quàm à tribus vel pluribus (si commodè fieri possit) ex grauioribus & doctioribus Patribus maturè rem totà perpendentibus permittitur & cõprobatur. Hinc profectò sperandũ est, vt sicut hactenus per hanc agglutinationem affectuũ & sententiarũ pro Dei gloria amplianda conspirantiũ res nostræ, licet initio parca, à Deo tamen secundatæ iam immensum creuerint, ita in posterum Deo iisdem pijs conatibus fauente, nobisque eandem morum similitudinem Deo nostroque Instituto consonam prosequentibus minimè dilabantur.

De oratione.

XV. Iam verò vt de oratione aliquid dicam; nemo est qui nesciat, quantopere nobis in agone, licet gloriolo, periculoso tamen, certantibus, flagrans ac sedulum requiratur orationis studium; Quo nempè hinc necessitates, miseriae, defectus fragilitatis humanæ perspicuè cernimus, illinc Dei clementiam ad subueniendum paratissimam confidenter intuemur, quo etiam diuinam eius sapientiam de rebus gerendis consulimus qui non fallit, eius imploramus auxilium qui implorantibus dexteram porrigit, quo etiam eius confortium affectamus à quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera; quo deniq; ad eius amorem citius inflamamur, ex quo tanquam ex vberissimo omnium bonorum fonte bona omnia dimanant, & de quo (vt ait B. Gregorius) est singulare mandatum, quia quidquid præcipitur in sola caritate solidatur, nec habet aliquid viriditatis ramus boni operis, si non maneat in radice caritatis. Quid plura? Cùm tantis iactemur fluctibus, tantis premamur angustijs, tot

cruemur

eneruemur distractionibus, cumque corpus quod corrumpitur aggrauet animam, quam auidè ad tranquillam Orationis Stationem contendere debemus, in qua ad animam corporis reetricem spectat interiori iudicio (vt ait Sanctus Leo) ab incoueniens exteriora fricare, vt à corporis cupiditatibus sepius libera, in aula mentis possit diuinæ vacare sapietia, vbi omni strepitu terrenarum silente curari, in meditationibus Sanctis, & in delicijs latetur æternis. Ex animo fateor meipsum aliosque nonnullos in hoc Sancto exercitio elanguentes à recto nonnunquam negotiandi modo deflexisse. Vigilemus ergo & oremus præcipiente Domino ne intremus in tentationem, non quamcunque, sed eam quæ superat nostras vires, & quæ plerumque ob magnam erga benignissimum Dominum ingratitude, nimiamque in Dei seruitio oscitantiam permittitur, & multoties ita ingeminatur, vt stellæ, quæ ad primi motus motum non mouentur, de Cælo quandoque cadant. Nostis verborum sensum; nostis & exemplum, quod eo magis est metuenndum, quo pluribus experientijs instruimur. Stellam è Cælo inter mundana periplemata cadentem ab omnibus pro omnium periplemate reputari. Tanti casus, tantæque ruinæ originem ostendit B. Basilius cum inquit, A Religionis instituto quidam fere deficiunt; causæ sunt istæ: vitiorum intemperantia, laborandifuga, (adquam reducitur orationis neglectus) iudicij corruptela, cordis instabilitas. Cæteris omissis, laborandi fuga nobis ad hunc laboris locum destinatis est multum formidanda: Institutum nostrum postulat magnos labores; Otium philantia mater est, vitiorum nutrix, heroicarum virtutum nouerca, Religiosæ disciplinæ remora, feruoris erugo, ad omne malum propensio; non igitur torpeamus, ne huc illuc sine causa cursitemus; addamus orationi requisitos cum discretionem labores; non prætermittamus vtilissima bonarum, maximè vero sacrarum literarum studia, nè tenebris ignorantia merito reprehendenda inuoluamur: Mariam à Martha non separemus, vt dignum Domino hospitium præparemus.

XVI. De votorum obseruatione (cum in ea vt P. N. asserit, totius Religiosæ vitæ summa consistat, & quanti momenti sit omnes intelligant) parum aut nihil videtur esse dicendum. Illud de paupertate colenda annexam, Primò; Non est Euangelicè pauper (teste Sancto Hieronymo) qui post diuitias relictas saluatorem non sequitur; id est qui relictis malis non facit bona; facilius enim, inquit, sacculus contemnitur, quam voluptas: Nouimus multiplices mundanæ voluptatis illecebras; Sed audiamus eundem Sanctum Hieronymum euanescentes respicientem voluptates. "O quanta, inquit, beatitudo est pro paruis magna recipere, æterna pro breuibus, pro morituris semper viuentia, & habere Dominum debitorem.) Deinde (id quod omnibus notum est) frequenter recogitetur, non cum qui nihil habet esse vere pauperè, sed qui nihil habere desiderat. Vt enim docet S. Gregorius, "quisquis pro Dei gloria temporalia veraciter contemnit, & hinc perfectionem mentis recipit, vt iam ea non appetat quæ contemnit,

De votorum obseruatione.

1609.

& in sequenti seculo ad æternæ vitæ gloriæ peruenit, & sic centies recipit quod dedit, qui perfectionis spiritum accipiens terrenis non indiget, etsi hæc non habet: Ille autem pauper est qui eget eo quod non habet, nam qui & non habens habere non appetit, diues est: Paupertas quippe in inopia mentis est, non in quantitate possessionis:) Hæc dixerim ad viam maximo proprietatis malo præcludendam, à quo si Dominus huc vsque nos pro sua pietate immunes custodierit, præcauendum tamen est nè ob plurimas & particulares huius loci difficultates, tæsim ac pedetentim proserpēs ille cancer Dei seruos inficiat. Non desunt exempla quamuis non domestica, quæ in hoc Apostolico commercio indignissimum quoddam Monopolij genus sapiunt, & lucrum temporale respiciunt. Conteramus huius serpentis caput cuius sibilus eò tendit vt alios rectè ambulantes (fortasse etiam fratres) ad nostrarum occupationum loca ventitantes grauatè aspiciamus, & forte pertimescamus nè alieni robur nostrum comedant, auctoritatem minuant, merces distrahant, quasi bona nobis dispersita, id est, animarum lucra, non essent Christi sed nostra. Quibus absurditatibus si ob respectus humanos aures arrigamus (quod absit) ita tim ad nos perumpet formidolosus ille, de quo loquebar, coluber, vt nos proprietarios efficiat: Quod quàm periculolum sit ostendit Sanctus Basilius, quia scilicet corrumpit disciplinam, est signum diffidentiae de Dei Prouidentia cui se Religiosus commisit, est dispositio ac præparatio vt quis meditetur disiunctionem à cæteris, & proinde dispendium animæ, exemplo Iudæ, qui communem vitam fastidiens obolis priuatis fecit iacturam animæ.

De vestitu

De vestitu nobis iuxta locorum ac personarum circumstantias conueniente satis à Patre Nostro dictum est; Illud addam, debere nos esse valde cautos, nè in vsu alicuius vestitus, etiam decentis, ex affectata quadam elegantia nimis compti ac politi à Catholicis censeamur. Notamur, mihi credite, in paruis, quanto magis in magnis. Nunquam audiui discretum paupertatis rigorem vllis displicuisse, sed placuisse potius; excessum verò circa victum & amictum etiam in minimis offensionis ansam præbuisse cognoui.

De Castitate.

Ad Castitatem in sua Angelica puritate seruandam vehementer exopto vt omnes particularia documenta huc spectantia, & in literis Patris Nostri appositè præscripta, iterum atque iterum recogitent, & accuratè executioni mandent; Et quidem si in hoc præclaro & in alio non absimili luctamine de carne, mundo & diabolo victoriam reportare cupiamus, nostræ partes erunt occasiones omnes vel minimas cuiuscunque leuitatis deuitare, de nostris viribus non præsumere, Diuinæ gratiæ (cum qua nostra requiritur cooperatio) totum tribuere. Cassianus de hac re præclarissimè loquitur. " Certos (ait) nos esse conuenit quod licet omnem continentiæ districtiōnem, famem scilicet ac sitim, vigiliis quoque & operis iugitatem, atque incessabile lubeamus studium lectionis, perpetuam tamen castimoniæ puritatem horum laborum merito contingere nequeamus, nisi in his iugiter deludantes experientiæ magisterio doceamur, incorruptionem eius Diuinæ gratiæ largitate concedi. Ob

hoc

hoc sanè solummodò se vnusquisque infatigabiliter perdurare debere cognoscat, vt per illorum afflictionem misericordiam Domini consecutus, de impugnatione carnis ac Dominatione præpotentium vitiorum Diuino mereatur munere liberari.

De obedientia, cuius efficacia exploratissima est, satis sit cum Beato nostra Societatis Parente insinuasle, eam solam esse virtutem, quæ cæteras virtutes menti inserit, insertasque custodit. Et Diuus Augustinus; Obedientia commendata est in præcepto; Quæ virtus in Creatura rationali mater quodammodo est, omniumque custos virtutum. Nec prætermittatur illud Diui Bernardi, virtutem nempe Obedientiæ supplere vices discretionis, quæ Mater, inquit, Virtutum est, & consummatio perfectionis. Nobis verò quàm necessaria sit hæc discretio, ex eo apertissimè constat, quia sine hac fieri non potest vt ad tot vanitates & insanias fallas ante oculos positas non respiciamus.

XVIII. Hæc in præsentiarum dixisse sufficit, quorum omnium Sanctus S. Thomas, Angelicus ille Magister, commodissimum indicat nobis compendium; & vtinam sicut sibi petita obtinuit, ita etiam nobis petitionis suæ salutarem consequatur effectum. "Da mihi, dicebat, ille, Domine Deus, cor peruigil, quod nulla abducat à te curiosa cogitatio: Da nobile, quod nulla deorsum trahat indigna affectio; Da rectum, quod nulla obliquet sinistra intentio; Da inuictum, quod nulla frangat tribulatio; Da liberum, quod nulla sibi vendicet peruersa & violenta affectio.) Ecce quomodo ex corde peruigili rejicitur omnis nociua singularitas, expellitur omnis curiosa inuestigatio, tam in intellectu quàm in affectu in pernicem animæ tendens; vt nec *sapiamus plusquam oportet sed usque ad sobrietatem*, nec velimus aliquid in terris nisi *prout voluntas fuerit in Cælis*. Cor nobile non serpit humi, non prolabitur deorsum, sursum dirigitur, *quæ sursum sunt quærit, ubi Christus est in dextera Dei sedens*; Non diligit mundum, aut ea quæ mundi sunt, *quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ*; Illa ergo affectio indigna est nobili corde quæ cælestia deserens immergitur mundo *qui transit vna cum concupiscentijs suis*. Verùm nè cordi vigili & excello promerita denegentur præmia, nulla debet interuenire deformis obliquitas, quæ tam eximiam nobilitatem efficiat degenerem; Exigit præterea tanta animi generositas, vt & à nulla aduersitate superabilis, & à peccati seruitute sit libera, nempe *ea libertate quæ Christus nos donauit, & liberauit à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ Filiorum Dei*, contra quam nulla præualebit aut peruersa affectio, aut violenta tentatio: In omnibus enim sperandum est *propter eum qui dilexit nos*. Christus Iesus, cuius dulcissimo nomini, & deuoto famulatu nos totos vitalque nostras deuouimus; hanc nobis animi magnitudinem & perfectam libertatem tribuat, virelque de Cælo ad ea omnia præstanda suppeditet, quæ ad eius gloriam promerendam, & felicissimum ipsius Regnum acquirendum nobis alijsque plurimis sufficiant.

1610.

sufficiant. Quod optat Omnium in Christo seruus *Robertus Iones.*
Anno quarto postquam ad Missionis gubernacula accessisset, traditâ *Michaeli Walpolo* administratione, à quiete quam hic adamauerat, translatus est ad æternam, anno eius sæculi decimo quinto, non multum quinquagenario maior, profusus quatuor votorum Anno tertio.

Varij iniuriâ a sperfi Coniurationis calumnia.

XVIII. Vt astra crinita (quæ Cometæ vocantur) magnarum habentur calamitatum prænuntia, quas deinde vel in Principes viros, vel in Regiones integras tanquam de Cælo depluunt, ita fatalis illa stellarum errantium conspiratio quæ homines innocentissimos, *Garnettum, Gerardum, Oldcornum, Tesmondum* visa est inuoluere calumniantium malitiâ, iniquissimâ suspitione plures afflauit viros in Societate vndequaue probatissimos, *Guilielmu Balduinum, Ioannem Perceyum, Nicolaum Hartum, Thomam Strange*, aliosque; Non ad calamitatem quæ diuturna esse posset inferendam, sed ad eam quæ semper duratura esset immortalem nominis meritorumque gloriam amplificandam, quorum meritis describendis reliquis hic liber deseruit.

Guilielmus Balduinus.

Guilielmus Balduinus Cornubiensis, in primis bonarum literarum rudimentis addiscendis *Ioanni Cornelio* Martyri collega, postquam quinque annos iisdem perficiendis in Oxoniensi Academia posuisset, Rhemos, deinde Romam profectus Philosophis Theologisque dedit operam in Anglicano. Ex quo sacris initiatus in Societatem cooptatus est anno sæculi decimi quinti nonagesimo; & anno vno ad Diui Petri vixit pœnitentiarius. Incommoda vsus valetudine missus in Belgium, morali Theologiæ explicandæ adhibitus est aliquamdiu Louanij; Tum vocatus in Hispanias (quò ab Anglis maria infestantibus securus nauigaret) mutata veste mercatorem Neapolitanum simulans sub nomine *Octauij Fuscini* parat transfretare. Non est id tam rectè dispositum vt quadruplatores quos per omnia loca Magistratus Hæreticus seminarat odorem non acciperent Iesuitæ iter quoquam parantis; quem à Bruxellensi ciuitate Audomarum vsque secuti, cum certius quidpiam odorari non possent, iuuenum quorundam co ex Seminario in Hispanias trajicientium iter maritimum indicant, & suspicari se *Balduinum* Iesuitam vnâ vehi habitu mentito. Naui Regia Oceanum obsidens Dunkercanæ non difficulter potitur & vectorum; securi nauatæ de Iuuenibus tentant quid sit de Italo Mercatore; Modò dormientem suscitantes alloquuntur; modò nomine appellant, *Balduine* caue; modò subornant è nauis quempiam qui occultam de nocte exfensionem polliceatur acceptâ pecuniolâ; Ille ad omnia surdus, vel nihil respondebat, vel Italicè rogabat, quid (malum) vellent? Comes Nottinghamius rei maritimæ per eos dies Præfectus, adolescentibus ad Cantuariensem missis, *Balduinum* liberaliter habet domi suæ, donec quid Regius Senatus statueret perferretur. Lustrati Palatium ostenditur Christi effigies Cruci affixi viuis expressa artificiosè coloribus: Dum hanc plures è familia vnâ contemplantur, vnus quispiam ex stipatoribus rogat quid hoc rei esset? Respondetur ab astante quoquam esse Christi in Cruce pro nobis morientis imaginem: Christi

In itinere Hispaniensi captus.

moritur.

morientis est ista imago? reponit supator non iniuratus; At ego Christum semper existimavi collo sicut apud nos suspensum obijisse mortem. Ignorantiam hominis miseratus est *Balduinus*, at vix se tamen à risu continuit, hominem audiens atate prouectum tam natuè inscitiam suam experimentem; Senatus decernit captiuum Italum ad *Brigittæ* fontes mitti custodiendum, & benignè tractari dum quid certius cognosci possit.

XIX. Eodem in carceris cubiculo tenebantur disparis Religionis duo, corrupti-Verbi-Minister, & Catholicus qui in quæstione tormentis inferior falsus fuerat aliquid ex quo Sacerdoti crepta est vita. Hæsit hic aculeus in mente tam altè vt noctes dielque infelicem casum voce lamentabili deploraret, eoque dolentius quòd rursus esset adnouendus tormento in quo mortuum se esse præsiagebat: Et enim lictores hi pessimi si quem nacti sunt cedentem propellere conantur in profundum. Audiebat *Balduinus* lamentantem, & subinde Latine rogabat Verbi-Ministrum quid esset causæ? nouerat etiam Catholicus Latine aliquid, Itaque solabatur illum vt poterat, hortabaturque ad interiorè penitentiam quando Sacramentum deesset, ipemque in Deo collocandam. Sed quòd dies vicinior in quo ad quæstionem vocandus erat, eò incòsolabilius anhclabat ad Sacerdotis auxiliù consiliùmque; Quid *Balduinus* faceret? si se clam Verbi ministro, nocte concubià detegeret vel Anglum esse vel Sacerdotè quæ illi securitas hunc ipsum in tormentis non declaraturum: Tum fortè eo in cubiculo, ijsque cum socijs de industria collocatum se suspicabatur vt hi quis tandem esset indigarent. In alterà verò partem lachrymæ & lamenta, non iusta solum, sed tam germana videbantur, vt spem facerent integerrimæ sinceritatis. Querit quam fidei secretique constantiam seruaturus esset si Sacerdotem illi procuraret? Omnem quæ expeti posset pollicetur, ad ipsam Sacerdotis appellationem erigens animum, & non mediocrem ostentans lætitiã: pararet igitur se, & de Sacerdote quærendo suæ fideret industria: *Balduinus* ipemque metumque inter ancipiti cogitatione distractus, de anima tamen hominis afflictissimi quàm de corpore suo sollicitior, noctu adrexit ad cubile, vigilantem reperiens & anxium, aggreditur; Sacerdotem se esse declarat, & quoniam ille pessimè se latine explicabat, Anglicè alloquitur. Quæ gestiret miser læticia facile vnusquisque decernet: Ad confitendum tamen eà nocte induci non potuit, quod rursus *Balduino* dubitationem attulit non mediocrem. Noctè tamen altera fidelem se præstitit, & ritè expiatus, alacer ad tormenta profectus est, & quemadmodum auguratus fuerat in catasta dilaceratus. Cùm nihil de *Baldui-*

Luar Cap-
tium
Catholi-
cum.

Liberatur;

1610.

fore si Bruxellis abesse vellet; Quamuis enim nihil finistri suspicaretur de *Balduino*, tanta tamen importunitate Thomas Edmundi Orator Jacobi Regis, tantaque frequentatione calumniarum facile tractabilem Principem fatigabat, vt hanc viam ineundam se cupere demonstraret, quò à tam molesto homine liberaretur, calumniabatur enim confectus cum conspiratoribus puluerarijs; egisse etiam olim cum Frederico Spingola de Anglia inuadenda; Ingratissimum esse Iacobo Regi, quicùm omni officio ceitate re esset Belgicarum Prouinciarum. Cessit *Balduinus* Principis inclinationi, & latuit aliquamdiu Louanij, rerum Cœlestium considerationi contemplationiq; mirificè deditus, in quibus ad teneros sensus proclius, & lachrymas, sine istis vix vnquam salutare sacrificium offerebat.

Rursus
capitur in
Palatinatu
migrans
Romam.

XX. Incidit interea anno sexcentesimo decimo iter necessarium Romam versus; in quo cum per Allatiæ confinia transeundum esset & per Frederici sexti Electoris Palatini Domina, ab huius militibus in oppidulo non procul à Spirensi ciuitate detentus est; Et quanquam ordinis sui vestem nonnihil & nomen dissimularat, officiosarum tamen literarum amici ad amicam Mediolani tradendarum indicio, & nomen, & gens, & viti dignitas patefacta est; Mittitur igitur benè catenatus Heydelbergâ, gratum futurus Iacobo Regi munus, atq; arcè, & mutatis frequenter carceribus custoditus transmittitur in Angliam. Ducebatur Heydelberga Iuliacum, (teceter ab Hollandis bello captum) modò equo, modò carrucæ insidens, cinctus stipatoribus Germanis duodecim. ingenti constructus catenâ à collo ad pectus & ad dorsum decussatâ, & circumductâ corpori, à quâ pendebat à tergo altera octodecim pedes longa; vt per iocum diceret opus sibi fuisse (vt viris Principibus) caudatario. Alteram ei manum per interualla permittebant liberam, vtramque nunquam, neque cultri vltum. Iuliaci Anglis Hollando militantibus traditus est; Hi solutâ catenâ, quam tres quatuorue seræ claudebant in totidem milites Germanos distributæ, diligentij septem custodia humaniter habent: Edwardus Cecilus, Salisburij Comitis frater, eâ in statione Præfectus militum suæ mensæ eum frequenter adhibebat, ceteri importuni potius quàm parci nullum humanitatis officium prætermittent. Viri grauitas in congressu, in sermone prudentia, in inculpatæ conscientie fiducia iucunda securitas in animis pariebat venerationem, ora soluebat in laudes quibus etiam apud Regem copiosè illum ornauit Ioannes Burlacey ordinis equestris & ductor militum qui in Insulam comitabatur. Vt ex Tamisi exscendit ad Arcem, occurrens Præfectus Guilielmus Wade (de quo in Sacerdotes non magna fuit vnquam commendatio humanitatis) pollicetur commodè se cum habiturum quantumuis atrocis criminis accusatum: Cui *Balduinus* cum gratias egisset, "Si verò commodè, inquit, me habeas, id plus est quàm ego expectem; atqui vt cumque acciderit paratus venio.) Quo in loco illud non est prætermittendû; quibus diebus nunciatum est Regi *Balduinum* appulisse, ijdem perlatum esse Electorem Palatinum, illum qui vincetum miserat, ex hac vita migrasse: *Ita que sub celo sunt raro sunt integra gaudia.* Albertus Archidux vbi intellexit in Arcem traditum,

Moritur
Palatinus
Electore eo
tempore
quo *Baldui*
nus exscē-
dit.

1610

1610

tum,

tum, scriptis ad Regem literis repetijt captiuum. Respondit Iacobus, nihil per contumeliam, nihil per fraudem agendum esse; si merito suo liberare se posset ab ea quæ ei tribuebatur consensione puluerariâ, tum verò remittendum, quàm id non libenter faceret probauit octo annorum captiuitas, quibus nihil afferri potuit quod non declararet innocentem quantumuis in multis & à multis interrogaretur Pseudo-Episcopis & Senatoribus; inter quos Gilbertus Comes Salopiensis coram multis testibus in cœna affirmauit, quantum ex responsis cognosci posset, omnino se arbitrari *Balduinum* à consensione cum conspiratoribus esse liberum. Rex ipse post aulæum aulcaltans laudabat in responsis prudentiam, pronuntiauitque innocentem; neque displicuit doctrina quam tradidit de potestate Pontificis in Principes, Northamptonio iussu Regis rogante, "Posse videlicet Pontificem quibusdam in euentibus excommunicare & deponere Principes; occidere vero, aut iube- re trucidari non posse: Etenim cum Pater sit vniuersalis omnium Principum, pro Paterna in filios auctoritate corrigere non est alienum & punire si inob- seruantes & immorigeros se præbeant, non est tamen parentis vitam tollere.) Cecilio in plura extra conspirationis quæstionem vaganti durius aliquantulū respondit: "Mirari se per tot terræ marisq; amfractus eò loci deductum vt in proditionis grauissimo crimine ex tenuissimis cæcisq; suspicionibus respon- deret, nunc illo crimine prætermisso de alijs ad rem nihil pertinentibus rogari.) Tortuosum enim eius ingenium ex curuo mensus corpore, latius existimauit telam calumniarum sermoneis grauitate præcidere, quàm per partes retexere.

Balduinus
habetur
innocens.

Eius opi-
nio de po-
testate Pa-
terna Pon-
tificis in
Reges.

XXII; Anno eius sæculi octauodecimo, Didacus de Sarmiento, Comes de Gondomar, Catholici Regis apud Iacobum Orator, negotiorum causa iturus in Hispanias, petijt proficiscenti sibi donari Sacerdotes om- nes qui carceribus tenerentur atque *Balduinum* inter primos: Hic honestè post tot annos omnium iudicio comprobatae innocentiae negari non poterat; præterquam quòd, Cecilio Salisburiensi Comite demortuo, nemo erat inter Aulicos tam peruersi ingenij vt vellet, aut tantæ auctoritatis vt posset cum Hispano Oratore contendere, quod & reliquis præstitit faciliorem dimissionem. Decimo quinto Iunij Anni decimi octauo mandatum Regium scripto delatum est ad Præfectum Arcis Alanum Apesley vt Patrem *Balduinum* liberum consignet earum latori literarum, in partes transmarinas secundum ea quæ haberet ipse per scripta transuehendum. Discedenti ex Arce Comes Northumbriæ adgratulatus est honorificam dimissionem, quâ dispersis malitiæ contumeliæque atris nubibus, luce clarissimâ innocentiae se ordinemque suum collustrasset. Apud oratorem (cuius rhedâ vectus exierat) dum dies duodecim ante iter excurrunt nullus erat in congressum colloquiumque venientium finis, aut modus, siue gratulandi, siue venerandi, siue Iesuitæ in veste sua videndi gratiâ, & eius Iesuitæ qui tot annorum experimentum, immuhis iustinerat. Ad Cantuariensem officiosæ salutationis causâ ductus; dicenti plurimum debere Regi de libertate donata: "Equidem, inquit; At si Dominatio vestra vel alius

Donatus
Oratori
Hispanicè
cum alijs è
Societate,
et secula-
ribus.

1610.

quiuis aduersum me adferre quidquam possit, paratum inueniet ad reditum in Arcem vt respondeam.) Sui enim temper similis nè hilum quidem cedendum est arbitratus ijs quos aduersus Catholicos esse nouerat peruersissimos, ipsa sua constantia aditum præcludens iniuriæ. Præter *Balduinum* undecim ex nostra Societate vnâ exularunt, *Rodolphus Bickley*, *Alexander Faireclough*, *Guilielmus York*, *Henricus Haukinus*, *Richardus Barlet*, *Ioannes Swetnam*, *Ioannes Bamfield*, *Franciscus Vallesus*, *Franciscus Young*, *Laurentius VVortbingtonus*, *Ioannes Falconerus*; quorum plerique ad nouos labores in Insulam remigrarunt. *Rudolphus Bickley* non multò post in senectute bona Audomari finem viuendi fecit. *Baldwinus* ingenti latitiâ Bruxellis acceptus Romam festinauit ad *Mutium* Generalem ante tres annos electum; quem cum de Missionis statu edocuisset, circuitu confecto per Hispanias redijt in Belgium Vice-Prouinciâ constitutâ, & datus est Rector Audomarenfi Seminario primus Anglicanæ nationis, *Isabellâ* Infantâ post *Alberti* mortem Regente, & Ciuibus Audomarenfibus respondente, " Verendum non esse ea in Ciuitate Seminarij administrationem esse commissam ei viro cui ipsa exultimaret se fidere posse totius Belgij gubernationem; fecitque potestatem nominandi quem vellet suæ gentis successorem. Rexit decem annis. Teneritatem animi quam in oratione erga Deum ostendebat, erga sibi subiectos exercebat, cum amabili grauitate coniunctam, quâ & adolescentum, numerum auxit ad propè ducentos & facillè sibi vnumquemque conciliabat. Cum annum ætatis numeraret sexagesimum secundum, Societatis trigessimum sextum, & à Professione trigessimum, exigua febris addita veteri ventriculi ægritudine, & in cætate aucta sciaticæ, doloribus ex incommodâ captiuitate contractis, paucis diebus languentem ad extrema deduxit, anno sæculi trigesimo secundo, quo in articulo integro iudicio munitus Sacramentis, humilis animi illustre testimonium dedit, cum à minimo quoque veniam precaretur eorum quæ fortè inter gubernandum deliquisset.

Datus est
Rector Se-
minario
Audoma-
rensi.
Isabellæ
Infantæ de
eo testimo-
nium.

Mortur.

Ioannes
Percey di-
ctus Fish-
erius.

Occasio
conuersio-
nis ad Ca-
tholicam.

XX. Ioannes Percey (dictus Fisherus) Dunelmensis à fratre natu maiore in humanioribus institutus, dum apud Matronam Catholicam diuersatur nō solum librorum Catholicorum legendorum copiam nactus est, sed piæ feminæ exemplo precandi imbibit studiū. Adolecens quatuordecim annorum nondū orthodoxis moribus assuetus, cum esset in procinctu vt cum sui similibus commensalibus precibus Schismaticorum interesset, Hospitam inaudivit lamentantem, " heu me! Neminem ego habeo qui mecum oret; obtulit *Perceyus* se socium. " Nequaquam, inquit illa, es enim excommunicatus.) Eo verbo quasi iaculo ictus, hospita se in cubiculum proripiente, procidit in genua Deum ardentè precatus vt se à tam periculoso statu quamprimum erueret; legerat enim aliquando aliqua & audierat de ea censura, propoluitque Sacerdotem Catholicum vt primum posset conuenire. Annus fere elabitur antequam daretur opportunitas, partim quoniam hospita

partim quoniam hospita se aliò transtulerat, partim quia difficulter se Sacerdotes tam teneræ ætati sine experimento committebant. Ille interim ab orandi consuetudine non discedens, paratum se per examina præstare satagebat vbi facultas esset. Matrōna, quam dixi, non minus de *Ioanne* sollicita quàm de seiple, rogauit Sacerdotē vt eum in domo paterna non procul commorantem à se veller inuicere, & tentare quid esset in iuvene: Sacerdos vt vidit in ætate lubrica Patris fratrisq; potestate subiectum & incertum fortis adolescentem, sermonem intulit de differenda reconciliatione dum patris fratrisue consensus impetraretur, ne molesti ab incepto eum auerterent. "Fac, inquit *Ioannes*, prout optimum videtur, at quo loco interim existimas futura est anima mea si hoc interuallo moriar? Ea quæstio rem definiuit; neque passus est Sacerdos illum diutius frustrari voto. Frater qui eum instituendum susceperat, videns præclusam esse ianuam ad locum in vtrauis republica obtinendum quòd Catholicè viuere statuisset, suadet iter transmarinum, vt cum sui similibus studia prosequatur. Bisteriæ tentauit frustra viam, ita referta erant omnia delatoribus. Nactus tandem virum qui discendæ linguæ Gallicæ causâ eum transueheret, Rhotomagum tenuit, inde Rhemos; quo in Seminario cum triennium consumpsisset humanioribus & initijs Philosophiæ audiendis, reliqua Romæ prosecutus est sub *Murio Vitellechi* Rectore, & pro assertionibus Vniuersæ Theologiæ propugnauit, Præside *Michaële Vasquez*. Tantus fuerat antecedentibus annis ardor Alumnorum cupiditasque moriendi pro fide & Religione, vt studiorum plerique cursum breuissimum conficere, & in Insulam accepto Sacerdotio quantocius redire peroptantes, paucos post se relinquerent qui solennia statutaque sacrificia perloluerent, vt necesse fuerit *Clementi* Pontifici in ætate quorundam indulgere, vt ante annos iure decretos promouerentur. Inter hos cum se *Perceyus* per spirituales commentationes pararet, sensit se ad Societatem *Iesu* incundam impelli; obstabat etiam in ipso desiderium Patris & Matris, cæterorumque affinium in viam reducendorum. Multa secum disputabat in vtramque partem: Intererat fortè Sacro-Sancto Sacrificio quod ab *Alano* Cardinale celebrabatur; Eo in Sacrificio ardentè orans Deum vt mente collustratâ finem facere posset dubitandi, hoc dilemmate conclusit. In Societate (quæ omnia prudenter expendit) iudicaberis idoneus qui quamprimum mittaris in Insulam, vel nondum idoneus; si primum, faciet illa quod ex voto tuo erit; si alterum, melius est vt nunquam, quàm inidoneus nauiges.) Tum etiam cum Martyrij auiditate & ipse sollicitaretur, quod maiorem caritatem nemo habeat, Christo ipso pronuntiante; In Superioris sapientia acquieuit respondentis Martyrij cupidum vbi que esse posse, auidum non debere; his malè quandoq; cedere dum inconsideratè se iniiciunt occasioni; cupidissimis non semper concedi; Dei enim est liberale donū, ad quod Societas non claudit sed disponit aditu: Vnum deniq; Martyrij euentū multis posse in Religione perpeffionibus compensari.

XXIII. Tornacum missus anno alterius sæculi nonnagesimo quarto, Ty-

Bbb 2

rocinium

1620.

Transmittit
in Galias.

Animum
adiicit ad
Societate.

1610.
Tornaco
in Angliã
migrans
capitur.

Elabatur
migrat ad
affines.

Tum datur
Gerardo
Socius.

Nobilem
Feminam
conciliat
Societati.

incinnum posuit Eleutherio Pontano Rectore, Institutore Ioanne Baggio: sub
anni secundi finem animi nimia applicatione ad ea quæ sui erant instituti de-
bilitate capitis contracta, prohibitusque ab omni precum genere, natali celo
vt recrearetur per Hollandos tendens in Angliam, Hissingæ ab vbiq; suspiciosus
militibus Anglis tenetur, cognitoque ex literis, quas occultè se rebat, quis esset
quæstioni admouendum minantur ni dicat cuius operâ Roterdami præsertim
vlus fuisset ad transmittendum. Is è contrario in eo firmus vt de se omnia, de
alijs nihil fateretur, pro sacrificio corporis Christi quod illo die optauerat of-
ferre suum obtulit ad quælibet patienda potius quam vt cuiuslibet iniuriam fa-
ceret. In trochleam per manus sublimis appensus, ac deinde contorto circa
frontem fune nautico exagitatus, animo in æternitate vel pænarum vel
gaudij fixo, non aliud ferebat ore quam ô æternitas! Malum quod infer-
re conati sunt milites versum est in remedium; dolor & sonitus qui in
in tyrocinio compleuerat caput ab eo tempore imminuti paulatim euanuerunt.
Captiuus ductus Londinum, carcerem habuit Brigittæ fontes, & in carcere
turrim omni vacuum suppellectili: Lectus pauimentum fuit latere stratum &
pauculo inpersum stramine, cui collecto incubuit donec industriâ & bene-
ficientiâ Catholicorum eadem in custodia detentorum, & *Gerardi* nostri, qui
ex atrio Wintoniensi per occultas literas eum & consilio & pecuniâ solabatur,
commodius habere capit, & post septem circiter menses via inuenta est cum
duobus Sacerdotibus & septem Laicis per tegulas se nocte concubiâ demit-
tendi, & in libertatem absque litro vindicandi. Elapsus è custodia Superior
detinuit apud se hebdomadis aliquot; tum ad vota Scholasticorum admissum
transmisit in Septentrionem ad *Holtbeyum*; Hic Matrem, & sororem, aliosq;
affines Ecclesiæ conciliauit; Pater obiit antequam esset opportunitas conue-
niendi: Fratrem, qui eum in literis instituerat, metus persecutionis retinebat. Bien-
nio in septentrione transacto datus est *Ioanni Gerardo* Socius in Northanto-
niensi Prouincia; quâ in sede pluribus annis insignem nauauit operâ quâ Chri-
stianam doctrinam explanando, quâ concionando, quâ animos aduentantium
spiritualibus accendendo commentationibus, & Sacramentis nutriendo; ne-
quedomi se continuit hæc industria; in alias Prouincias excurrens non mino-
rem fructum reportabat. Ad amplam familiam caelestibus auxilijs recrean-
dam nobilis mulier quærebat Sacerdotem, nominatim excipiendo Societatem;
cùm ex eo quo volebat genere nullus esset ad manum, missus est *Perceyus*, ce-
laturus cuius esset ordinis; Neque id inquisiuit mulier; Aduentanti, factis ope-
ranti, exhortanti, familiariter tractanti de rebus varijs, beneuolam se præbuit,
& inter colloquendum aperuit quid illud esset quod eam à Societate auerte-
ret. Docet *Perceyus* non esse confestim omnia credenda quæ de ijs homini-
bus sinistra dicerentur; Egisse se frequenter cum multis, & multa de eorum
rationibus actionibusque nosse; certissimè etiam scire illa ipsa quæ tunc refe-
rebat vel falsa esse, vel in iniquiorem partem interpretata. Sanè, inquit mulier,
perquam libenter vellem vnum aliquem ex ipsis aliquando videre. Quod cùm

Successo

ſincere dicere videretur exiſtimauit *Perceyus* opportunū quis eſſet declarate, aitque "doleo tibi hoc primo tempore copiam non eſſe videndi meliorem; Ego enim ex ijs ſum.) Id non ſolum non ægrè tulit mulier, ſed illo via eſt ad Sacramenta aliquot poſt annis, & in aliorum familiaritatem introduxit eam non exigua viciniæ vilitate.

1620.

XXIV. Inciderunt interea calamitofa puluerariæ coniurationis tempora, traditaque in cuſtodiam matre familias cum qua *Perceyus* degebat, fugiendo, latendo, & nouas ſedes penè quotidie quaerendo ſecuritati prouidendum fuit; neque tamen ſine fructu errabat. Senex honeſto loco natus vixerat Catholicus, ſed atrocitate legum territus à recto tramite deſciſcens ad ritus Schiſmaticorum deſlexerat: Reuocare conatus eſt in viam is qui ab antiquo fuerat illi à Confeſſionibus, cumque nihil proficeret, rogauit *Perceyus* vt experiretur. Adijt illè, ſed fruſtra: Iter proſequentem auertit exundans in via flumen: Redit ad ſenem, hortatur, viget, precatur: ſed furdo canit. Poſterò die diſcedit, aliam initurus viam ab aquis vt exiſtimabat liberam. At hic etiam creuerat riuulus, texeratque citeriorem partem pontis per quem erat tranſeundum. *Perceyus* qui eam viam ſæpius triuerat, non dubitauit poſſe per exigui ſpatij aquam rectâ ad pontem ex vndâ extantem equum adigere, ſed vel manu, vel oculo aberrante, equus ſub primo fornice penè natans anteriores pedes projcit in arcum hæretque donec ſeſſor pontem ſtringens conſcendit, fræno manu retento; equus iterum conſtitens emergere ruptis cingulis deiicit ephippium in aquas. Is qui comitabatur redit ocyus ad ſenem; narrat quo loco comitem reliquiſſet, mittitur famulus in ſubſidium; ſenex ipſe ſubſequitur, inuitat *Perceyus* domum; ſeruatum, vt (aicbat) ſui cauſâ; in quem enim verba nihil potuerant, tantum diſcrimen Sacerdotis ad mentem reduxit; neque diſtulit officium; poſterò die ritè confeſſus ad finem vſque perſeuerauit Catholicus. Neque licuit *Perceyus* diu eſſe tæto; degebat cum *Nicolao Harto* in antiqua *Gerardi* ſede conſuetis Societatis miniſterijs ſtudioſè incumbens: Delatum fuerat ad Senatū Regium latere in illa domo homines duos Reipublicæ pernicioſos. Quartâ matutinâ, die omnium Sanctorum ſolemni, *Pickeringus* in Prouincia Northamptonienſi Irenarcha cum equitum turma aduolat; latenter ingreſſus vtrumque vix à ſommo vigilem comprehendit; ſuppelleſtilem ſacram, librorum etiam non exiguum numerum colligit: Sacerdotes duos cum matrefamilias beneuolè domi ſuæ aliquamdiu habet, tum Londinum cum ſuppelleſtili cinctos vndique haſtatis ducit quaſi per triumphum. In itinere velitatum eſt cum ſciolis quibuſdam: *Perceyus* propugnauit fidem ſine Charitate non iuſtificare, *Hartus* Magiſtrum ſuum breui hac quæſtione ludificauit, "Noſtine Deum? Vtrique reſpondet alter: ſeruâſne mandata, aut exiſtimas te poſſe ſeruare? Nequaquam. *Ioannes* igitur in Epitola te damnat mendacij, ait enim, *Qui dicit ſe noſſe Deum & mandata eius non cuſtodit mendax eſt, & in hoc veritas non eſt.* Ralere aſtantes, & Magiſtro luatere nè cum fortiori ſe congrederetur. Londini cum ante Palatium ad carcerem *W. eſt-*

diuina Pro-
uidencia in
ſene Schif-
matico re-
ducendo.

Perceyus
ſecundò
capitur cū
Nicolao
Harto.

Harti veli-
tatio cum-
ſciolo.

1610. Monasteriensem veherentur, Salisburius ex fenestra prospectans "Non sunt, inquit, isti quos quærebam" idque ex euentu patuit; nihil enim in illos præter minas actum est asperius: Nam licet primo mense arcè sunt habiti nemine ad congressum admissio sequentibus tamen decem mensibus in cõmodiorem carceris locum translati & sibi & alijs pctuere esse solatio. Tum Catholicus Regis Oratori discedenti ex Insula donati transmiserunt in Belgium. *Hartus* quod deerat studijs Theologicis impleuit; *Perceyus* successit primùm in munere Vice-Prefecti Bruxellis *Antonio Hoskino* in Hispanias proficiscenti; tum sacram scripturam explicauit Louanij; denum redux in Angliam & iterũ captus, in carcerem nouum ad Tamisis ripam coniectus est: Quo in carcere tanta rei benè gerendæ facultate fruebatur, vt cum potuisset exilio liberari maluerit remanere cum vinculorum socio *Edwardo VVbittinghamio*, qui triennij tempore quo durauere numerauit centum quinquaginta Ecclesiæ restitutos. Inter hos Comitissa Buckinghamia, Mater Ducis, in celeberrima disputatione cum noui verbi Ministro suscepta, non solum assentiente Iacobo Rege, sed præsentè, & causam Hæretici acriter propugnante, lucem fidei accepit, *Perceyi* doctrina, & moderatione animi, & perspicuâ veritate conuicta; quæ redeunte ex Hispanijs Carolo, obrinuit vt liber à carcere secum habitaret; quo decennio non illi solum viuenti morientique præsto fuit, sed sub tanta patrona pluribus adesse potuit, & liberè cum quocunque congregi uolente diserebat. Narrat *Perceyus* in secunda cum eo Pseudouerbi Ministro congressione habuisse non tam Ministrum quam Regem hæreseos defensorem. Pauca enim, inquit, Minister, omnia fere Rex locutus est; cumque modestiâ prohiberet interrumpere diserentem, aut ipse diutius loqui quàm Rex permitteret, non potui ea quæ volebam omnia, & quæ ad rem faciebant proferre: permittebat verò rarò & breuissimè interloqui, noua celetrimè multiplicans argumenta, & ad illa suggerens ipsemet responsa, tum ad nouam ocys transiliens quæstionem: durauitque colloquium à sexta vespertina ad vsque decimam. Cum à discedente rogarem veniam si in aliquo offendissem vehementiâ contentionis, "Nil opus, inquit, in eo mihi placuisti potius" Postero die Rex scripto tradenda curauit Nouem quæsitæ ad quæ responderi postulabat, erantque sub hoc titulo digesta. *Puncta quedam præcipua quæ meam unionem cum Romana Ecclesia impediunt, donec ipsa se reformet, aut possit mihi satisfacere*, scilicet; Cultus imaginum; Preces & Oblationes factæ Beatæ Virgini Mariæ; Cultus & inuocatio Sanctorum & Angelorum; Liturgia, & preces priuatarum illitatorum in ignota sibi lingua; Repetitiones orationis Dominicæ, salutationis Angelicæ, & Symboli, præsertim si in numero ponatur meritum; Transubstantiatio; Communio sub vna specie, & doctrina concomitantia; Opera supererogationis, relata præsertim ad Thesaurum Ecclesiæ; Potestas Papæ ad Reges deponendos directè vel indirectè, & ad disponendum de eorum regnis.) Suscepit ea tractanda *Perceyus* & vnus mensis decursu absoluit, quanquam non tam cito peruenerunt in Regis manus: Multa sunt enim quæ obstruunt ad

Reges

Reges aditus. Cum peruissent, idem Pseudo Minister uoluit ea refutare, sed Hæreticorum more; quo factum est ut denuo reuſa prodierint in lucem docto cum commentario *Ioannis Floyd*.

XXV. Rex Christianissimus circa hæc tempora filiam collocauerat Carolo Principi in Matrimonium. Dominus d' Effiat Regis Orator uſus ea celebritate coniugij impetrauit ab Iacobo pro viginti Sacerdotibus condonationem amplissimam uiuerſorum quibus peccatur in leges aduersus Catholicos latas: Inter hos Perceyus sigillo literisque regijs munitus obibat securus, ut credebatur, à molestia: Incidit tamen rursus in caſes, coram Senatu responsurus de literis quibus tãtopere confidebat; Iſthic acriter disputatum est, Senatu affirmante condonationem de præteritis delictis intelligendã, Perceyo defendente in futurũ etiam tempus porrigendam: Præcipiebat enim Rex si carcere teneretur dimitti liberum, à nemine deinde molestia affici, pace Regis firmã gaudere, in dubijs etiam interpretandã esse condonationem in mitiorem partem. At quid quid ille adferret, Cantuariensis Antistes denuntiauit voluntatis esse Regiã ut exularet, data fide non reuertendi de qua fide rursus disceptatũ; Perceyo asserente non posse se fidem obligare cum iuris sui non sit, si Superior præciperet, debere redire. At quis, inquit, magis Superior, quã Rex? In ijs, inquit *Perceyus*, quæ sui essent spiritualis muneris, Pontifex. At si Rex Hispaniã prohiberet quẽpiam regno, agrè profecto ferret eum si Pontifex immitteret. De eo, inquit *Perceyus*, videat Pontifex. Argumentationis conclusio fuit; data fide non redeundi, exulandum; donec fidem faceret tenendum custodia West-Monasteriensi. Illa octo menses durauit; Tum Regina intercedente liber prioribus in Catholici Religionis defensionem scriptis pluribus addidit alia, & plures primæ nobilitatis viros famina, quæ restituit Ecclesiã, restitutosque confirmauit. Septuagenario maior, catharro in fauces defluente, & in malum qui Cancer dicitur degenerante, annis pene duobus æger, vitam hanc ærumnosam cum meliore commutauit; Professus quatuor uotorum ab anno nono supra sexcentessimũ.

Liberatur,
et quarto
tenetur.

Rursus li-
ber mori-
tur.

Nicolaus Harte is est quem in Eudæmon-Ioanne legimus sub nomine *Hammundi* uocatum in crimen absolutorum Cõiuratorum biduo postquam fuissent detecti: Cui cum captiuo nihil huiusmodi illatum sit, magnum est testimonium innocentie; Præterquam quod absoluisse carere potuit crimine multis de causis quas Eudæmon explicat. Salisburio fortassè si uixisset, ars & malitia non defuisset quã innocentissimum per calumniam tolleret. Sed eo ipso anno redeuntem ex balneis mors repentina, & facta uermibus de itinere oppresserat, quẽ *Iacobus Rex* hoc ornauit Epiphonemate "Aures nunc habebimus liberat a proditiõibus." Nimirum habebatur plurium ille inuentor & buccinator proditiõnum quã reuera fuissent à quoquam conceptæ.

Nicolaus
Harte.

Cap. 10.
Apol. pro
Garnetto.

Durius actum est cum *Thoma Strange* in Prouincia Warwicensi cõprehensio: delatum Londinum in Arcem tam effrenatè torserunt ut fractus uiribus reliquam vitam in summa renum debilitate traxerit, & dolore, eam tamen quẽ-

Thoma
Strange.

1610. stionis violentiam non fortiter modo & constanter tulit, sed (vt erat festiuo à natura ingenio) non infacetè: Etenim PseudoMinistrum importunè in ipso ardore quæstionis argumentantem venuste retudit cum diceret, "Iniquâ, bone vir, mecum agis conditione; sublimem te appendant hi homines sicut me, tum æquo loco disceptabimus). Neque Præfectus Arcis *Guilielmus VVade*, accerrimus Sacerdotum vexator, fuit immunis; Cùm enim testem coram Senatu Regio produxisset *VVadus* quendam cui à cornu nomen, excepit Strangius minus idoneum illum esse testem eo quod *VVado* esset affinis: & *VVado* quidem stomachum, cuius vxor non optimè audiebat, Senatui risum mouit iocus non inurbanus; festiuitas tamen sermonis nihil nocuit causæ; Vt quid enim diutius vexare hominem, quem nudâ ex suspicione captum, infirmis testibus accusatum, nullo fundamento tortum, in sua ipsius innocentia tam securum videbant. Pulsus igitur quoniam Sacerdos vixit in Belgio ad annum huius sæculi trigessimum nonum Professus, trium votorum; capitis renumque imbecillitatem plerumque recreans Sanctorum vitis perlegendis, & in dramata natiuo idiomate composita digerendis; vir modestus & humilis, rerumque suarum narrandarum parcissimus.

XXVI. Comitem habere carceris & exilij *Perceyus & Hartus Ioannem Blacfanum*, spectatæ integritatis & cædoris virum. Hunc in Academia Cantabrigiensi in Artibus Magistrum, lectio Augustini & aliorum inter Catholicos librorum ad Catholicè sentiendum permouerat: hærebat tamen in salebris liberioris vitæ oblectamenti implicatus, donec somnio stimulatus se collegit. Oblata est ei species Christi Domini iudicantis, coram quo cum de multis accusaretur, tum præsertim de dilata eorû prosecutione quæ legendo didicerat; Pronunciauit Iudex torquendum esse viscerum dolore, quem & sensit ita acerbum vt clamaret plus infligi quàm Iudex mandasset, promitteretque nunquam se in posterum precibus Schismaticorum adfuturum. Non solum stetit promisso, sed ad placandum Christum Iudicem, indixit sibi feruum ieiunium quatuor dierum per hebdomadam; noctes precando peruiulabat, de die tempus lusionibus subtrahebat; in eoque perseverauit sex mensibus antequam Catholicum quæmpiam conuenire posset. Obulit se tandem vir grauis, rogauitque an vellet cum Sacerdote familiarem habere congressum. "Perlibenter, inquit, at vereor vt reperiat aliquis tam multos his annis sustulerunt.) Ne metuas, inquit, breui docebo quo loco occures alicui. Paucorum dierum interuallo rediens, "Vade, ait, ad talem syluam, & obuiam tibi erit quem optas. In sylua occurrit Sacerdoti ex antiquis regnante Maria initiatis; hic post breue colloquium, absoluit illum primò ab Excommunicatione, solemni vsus Ecclesiæ ceremoniâ, nudum etiam collum virgâ ex arbore collecta percutiens, dum recitaret Psalmum *Miserere*. Tum dixit illi diem & locum quo ad se rediret facturum exhomologesim: Venit; & ex indice bene longo interroganti Sacerdoti respondens, aggregatus est Catholicis, cõtinuato quod susceperat ieiunio donec transfretaret. Anno octogesimo septimo magna erat rerum

Ioannes
Blacfanus
somnia ex-
citur ad
abruptum
das moras

1610

rerum

rerum nauticarum nauiumque præparatio aduersus classem quæ in Hispanijs instruebatur, & difficillima prorsus nauigatio; nactus tamen Deo duce oportunitatem transmisit Diepam; Diepâ Rhemos tenuit; Rhemis Vallisole- tum profectus, iter militibus infestum superauit eo euentu qui libro quinto narratur, & post studia in Societatem est adscriptus anno sæculi nonagesimo tertio, ætatis trigésimo quarto. Tum Romam vocatus multum virtute & prudentia contulit ad adolescentum in Seminario animos Societati conciliandos; pluresque inter illos eo tempore eximij id institutû amplexi sunt. Româ rursus in Hispanias nauigauit, & anno sexcentesimo secundo quatuor vortorum Professus hæsit Vallisoleti eo in conuictu non minori cum fructu quàm Romæ; & primus cogitationes Donnæ *Aloysia de Carauajal* inflexit ad huius insulæ commiserationem cum ei esset à confessionibus; & quamuis in eam sententiam non veniret vt illa se transferret in Angliam, propter varias quæ illi deinde accidere molestias, plurium tamen doctorum sanctorumque inter Hispanos virorum vltimo consilio tranſnauigauit, prævertitque *Blacfanum*, qui mores & linguam Hispano similes cum difficulter exueret, non semel inter suos in discrimen venit, & anno sæculi decimo captus in portam West-Monasteriensem coniectus est. *Non est inter improbos tuta à calumnia quantalibet sincerissima integritas.* Hunc virum innocentissimum aspergere conati sunt (auctore, vt aiunt, Pseudo Cantuariensi Abbotio) grauissimo scelere; subornato qui diceret audiuisse Antuerpiæ *Blacfanum* aurifici cuidam promississe octo aureorû nummum millia, si reperiret hominem qui Iacobum Regè è medio tolleret. Malitiam fictæ fabulæ oppreſsit diligentia *Blacfanni*, scriptis Bruxellas ad *Antonium Hoskinum* literis; qui confestim ad aurificem profectus, corâ Magistratu interrogati, & negantis testimonium publico ciuitatis signo curauit muniri, vt in promptu esset ad fidem mendaciò detrahendam. Tredecim menses tenuit custodia; tum actus in exilium, successeſit post *Perceyem* in munus Vice-Prefecti Bruxellis, continuauitq; ad annos fere tres; rursus dein de in Hispanias semigrat Vallisoleto Seminario Rector demortuo *Guilielmo Westono*. & post annos expleti officij, Madritum ad illius Vice-Prefecturæ curas: Demum in Angliam redux vtilem operam posuit ad grauem vsque senectam; in quâ cum haberet in animo relicta Insulâ ætatem reliquam cum effato corpore deponere Watenis, obtrinuissetque Prouincialis assensum; Confectis vix quatuor milliaribus decidens ex equo reductus est domum. Isthic cum rem Deo commendasset, matutino tempore expergesfacto hæc verba Hispanica se obtulerunt ori; *Hermano Morad alla*, (quo nomine Madriti ante annos triginta sex cognouerat Coadiutorem quendam Societatis vulgò appellari) quorum verborum significatio cum esset *Frater, mane ibi*; tanquam sibi dicta interpretans (quemadmodum olim magnus *Gregorius* locustam in librum quem legebat insipientem, *quasi loco sta*) eadem in sede quam pluribus annis tenuerat propè octogenarius defunctus est.

VXVII. Quæ verò omnia primis à coniuratione annis pluribus ex nostro

Ccc

ordine

1610.
Eius varia
itineræ et
fructus cõ-
secutus.

Capitur
et calum-
niam præ-
uertit.

Exulat.

Redux in
Angliam
moritur.

Personij
extrema.

1610. ordino accidere incommoda nihil attinet recensere, cum apud se quisq; expendere possit quanta vbique esset trepidatio, quam importuna in Catholicorum ædes dies noctesque inquisitio, quam nihil à suspitione odioque tutum, vt vel mutandis quotidie sedibus modò agros, modò publica hospitia, modò pauperum casas inuestigare necesse fuerit, vel multo tempore domesticis concludi latibulis. Vidimus in *Balduino*, *Gerardo* & alijs, in Belgium vsque pertinuisse calumniã, penetrasse Romam ad *Personium*; de quo amandando *Clemens* Pontifex pridem egerat cum *Claudio* Generale; sed is præuertens mandatum, per valetudinis speciem profectus est Neapolim, non nisi mortuo *Clemente* reuersurus. Reliquos annos scribendis libris insumpsit; prodieruntque in lucem varij ad hæc tempora aptati, vt quæstiones duæ de sacris alienis non aduendis, eodem fere argumento quo ante annos plus viginti scripserat Anglicè Epistolam Consolatoriam: De æquiocatione etiam, & de mitigatione legum in Catholicos, & aduersus Odoardū Coquam, Barloum, & alios; quibus vt fidei dogmatis stabilendis, heterodoxis confutandis incubuit, ita de uexæ ætatis annos breuiores fecit quam optari potuisset; Anni sexcentissimi decimi mediam quadragesimam decucurrerat seuro ieiunio, cum vehemens eum æstus inuasit; paucis diebus ad extrema delatus, Passionis Christi pia & frequenti recordatione agritudinem solabatur. *Paulus* Pontifex ubi intellexit confestim ei indulsit omnia quæ in mortis confinio Cardinalibus indulgeri solent: *Claudius* Generalis, & qui in patribus erant Romæ præcipui, frequentes adierant: Iple quattiduo antequam de vita discederet ternas dictauit: Ad *Blasum* Audomarensem Antistitem vnas, gratiarum plenas; ad nostros in Anglia alteras hortatorias; tertias ad *Birketum* qui in locum defuncti *Blackwelli* Archipresbyteri successerat. Ad nostros in hanc sententiam. "Reuerendi & Charissimi Patres mei & Fratres quos placuit Deo vocare & vnire in hac Missione Societatis nostræ ad conuersionem & solatium miseræ Angliæ Patriæ nostræ, & in quos visum est admodum Reuerendo Patri nostro Generali à tot iam annis committere mihi Præfecturam; nunc quando iuxta Diuinum beneplacitum depositurus sum hoc onus, vt spero, cum mortali hac vita, non potui non scripto hoc vobis omnibus vale dicere, & primò, meipsum animæque meæ requiem Deo in vestris precibus cõmendate; Tum inter vos signum illud vnicum verorum discipulorum & sequacium Christi Domini, *diligite inuicem*; quod inuiolatum à vobis teneri opto, iuxta spiritum Societatis nostræ, hoc est, vt vnusquisque se inferiorem cæteris existimet, alios sibi præferat ex animo semper, cum quo quantum fieri potest actiones externæ consentiant; omnia ad honorem & gloriam Dei & vestrum solatium; ita enim facientes, omnes, vt confido in Domino, consummabitis felicissimè cursum vestrum in obsequio Dei in hoc sæculo, & in futuro per merita Passionis Christi occurremus inuicem in gloriosa & semper duratura resurrectione: Datum à decumbente Romæ in Collegio Anglicano, hoc peruigilio Dominicæ resurrectionis, Anni millesimi sexcentissimi decimi. Vester totus & semper, *Marcus.*) Archipresbyterum his salutauit. Reuerendissime

Eius morientis literæ ad nostros in Anglia.

diffime Domine, & amice carissime. Finem hic viuendi, vti spero, breui facturus, & migraturus ad Christum seruatorem; non potui in hoc meo maximo agone vestrum obliuisci, aut committere vt vobis, vestris Assistentibus, cunctisque ceteris vestris subditis, hoc scripto non valedicerem, vel testimonio caritatis & amoris perfecti quo vos & illos omnes in Christo *Iesu* prolequor & profectus sum semper; profiteorque quod nunc mundum relinquo eodem cum desiderio amoris, pacis, & vnionis omnium vestrum inter vos, & cum omnibus nostris Patribus, quo semper flagraui; & quod nunquam ex parte nostra (quantum quidem ego scire potui, aut imaginari) cupiditas vlla fuerit superioritatis in vos, vel in quemquam vestrum; sed beneuolus consensus ad vtilitatem & incrementum Catholicæ fidei, iuxta nostri instituti ministeria; quem consensum opto semper in vobis cum nostris in futurum tempus Patribus permanere in visceribus Christi, ad Dei Opt: Max gloriâ & honorê; cuius tuitioni eadem caritate, eodemq; affectu quo animam meam, cōmendo etiam vos & omnes meos carissimos fratres vestræ curæ commissos, cum quibus iungens preces, oro dulcissimum Seruatorem vt per merita acerbissimæ Passionis suæ nobis det gloriosam Resurrectionē. Valete in Christo *Iesu*. Datum à decumbente Romæ in Collegio Anglicano, hoc per vigilio Resurrectionis, Anni 1610. Denique ad Audomarentē Antistitem in hæc verba.

Reuerendissime, & merito mihi obseruantissime Domine.

Perueni tandē ad præstitutam mortalibus omnibus metam, mortē scilicet, quæ, vt spero, animam ab huius corporis compage solutam suo reddet Redēptori, vbi videbo bona Domini in terra viuentiū. Interim tamen dum super lectum doloris mei spirare permittitur, sapius tanti Benefactoris merita menti occurrūt, quomodo causam Angliæ longē calamitosissimam adamauerit, & nostram in illa messē Missionē iuuerit proueritq;. Quo tam singulari beneficio quantum me deuinxerit sibi volui hoc supremo literarum testimonio significare, & gratias quas viuens sæpe, nunc denuo moriens reddere: illud obnixè orans vt quemadmodū cœpit, sic pergat in finē, nec quos paterna sua charitate iam filios fecerit, orphanos derelinquat. Vale Reuerendissime & Anglorū omniū amantissime Præsul & Parens. Vitam tibi diurnam concedat Deus, post huius vitæ curriculum repositam in Cœlesti regno iustitiæ coronam redditurus: vbi ego cum appulero Blasæi in memorem non ero. Reuerendū Patrem Schononckum, cui proprias iam dare non licet, à me quā maxime salutatum cupio luis. Magna illi in iuuentute nostra instituenda comissa est cura; strenuè igitur, vt hæcenus, semper suam partem tueatur. Nequeo plura, quia tempus meum prope est, & cupio dissolui & esse cum Christo. Reuerendissimæ Dominationis Vestræ Sacrificijs, vt & Patrum nostrorum in Collegio, quos similiter ex animo salutos habeo atque Alumnorum omnium (quos vt Deus omni benedictione sua repleat vehementer rogo) precibus me commendo. Iterum & semper vale Reuerendissime Blasæe. E lecto 13. Aprilis 1610.

Cccz

Reue-

1610.
Et ad Archipresbyterum.

1610.

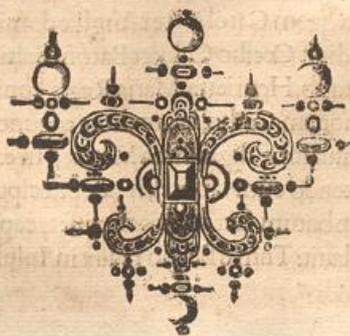
Reuerendissimæ Dominationis Vestræ deuinctissimus in Christo
Seruus, Robertus Personius.Moritur
et honori-
fice sepe-
litur.

XXVIII. Superfuit ad diem Mercurij proximè sequentem. Testatur *Thomas Odoenus* (qui illi successit Rector & Præfectus) licet ægritudo breuis fuerit, scripto tamen tradidisse *Claudio* Generali, quid ipse sentiret de futura huius Missionis administratione. Ab eo impetratum est, vt vnguentis conditum corpus locaretur ad dexterâ *Alani* Cardinalis in Anglicano sepulti cum præclara inscriptione, quam videre est apud nostrum *Alegambe* in Bibliotheca. In condiendo corpore tria obseruata sunt ab testibus oculatis; nullum qui offenderet odorem extitisse ex cadauere cum post ferme viginti quatuor horas aperiretur. Cor altiori aliquantulû, quàm à natura solet, loco dispositum: Chirurgû, qui operabatur, liberatû à quartana, id quod ipse *Personij* meritis tribuebat. Extat etiam Italicè Epistola *Pauli Bombini* scripta *Tiburî* decimo quinto Septembris Anni 1612. narrantis liberum fuisse quendam à grauissima diurnaque tentatione, qui se ea propter *Personio* commendarat; Sed hæc alijs relinquenda. Hoc certum est, quantumcunque in muneribus fuerit, & in negotijs diligens, virtutem solidam perfectamque coluisse semper, & in omni vita retinuisse; vt quemadmodum apud Philosophos, primum in vno quoque genere est regula & mensura cæterorum, ita hic merito ad imitandû propolitus videri possit à Deo exemplar earum virtutum quæ in homine quaeruntur ad huiusmodi Missionem idoneo; vt nimirum consideratus sit, & magnanimus; ad expectandum patiens, fortis ad efficiendum. A concitato & tumultuoso agendi modo plurimum abhorrebat; ratione plerumque utebatur ad conuincendum, tum suggerere media quibus effici posset quod suaderet, difficultatibus complanatis. Infinita sunt quæ cum Pontificibus, cum Regibus, cum Cardinalibus Principibusque viris, modò sermone egit, modò scripto, vtroque ad persuadendum accommodatissimo; neque vulgarem quempiam aspernabatur, omnibus semper beneuolus, & vbicumque posset beneficus: Id quod in præcipuis Catholici Regis portibus experti sunt captiui quam plurimi, quos vicanos & quadragenos libertate per eius intercessionem donatos consilio sæpe iuuit & are: Inter quæ, apta captabat tempora ad scribendum, siue ad pietatem accendendi essent animi Catholicorum, siue Hereticorum fraudes, deliriaque detegenda: Quo in vtroque genere excelluit, scrijs vrbana tam scitè & commodè commiscens, vt amicum lectorem honestè oblectaret, inimicum non valde læderet. Magnam etiam operam præstitit in sedandis continendisque Alumnorum inquietis ingenijs; qui in Anglicano sub prioribus administratoribus frequenter fuerant tumultuati; ipsâ personæ dignitate efficacitateque sermonis obseruantiam exprimente; turbulentorum etiam hominum accessus vigilantissimè excludendo, & quod caput est virtutem & verum Dei zelum in omni actione præferendo, & modis omnibus in adolescentum teneros animos tanquam oleum lumini instillando. Quanto ipse ardore fidei insulam restituendæ flagrauerit, quantâ in Deum fiduciâ rem promouerit,

Eius virtu-
tes Solidæ.

mouerit, quantâ in omnes caritate excelluerit, demonstrant præter scriptos libros, tot vltro citroque confecta terrâ marique itinera, fundandorum stabiliendorum que causâ Seminariorum, sine quibus haud dubiè (veteranis ætate sublatis) Religio concidisset.

Quibus in omnibus negotiationibus cum nihil priuatim sibi affinibus suis adherere sustinuerit, sed perfectam coluerit tum rerum, tum honorum abdicationem, eò cæteris sequendus magis, & verò admirandus visus est. Habebat in ore frequenter illud Apostoli, *Dum tempus habemus operemur bonum, tempore enim suo metemus non deficientes*: Itaque nihil negligebat quod ad Catholicam fidem amplificandam facere cognouisset; Neque re maturè susceptâ facillè despondebat animo; temporalia etiam subsidia Dei liberalitate metenda intelligens, quæ ad inchoatum eius causâ opus essent necessaria: Et sanè qui in Seminarijs Hispanicis florera iuuentutis tam copiosum viderunt vt pluribus annis quinquaginta & sexaginta in Vallisoletano, totidem fere in Hispanensi, & Romano numerarentur, huius viri industriam, & apud magnos viros auctoritatem non possunt non suspicere & venerari, & præcipuè in in Deum fiduciam à quo hominum animos ad domorum tam necessariarum sustentationem excitandos non dubitabat. Quæ fiducia se ad propagandam etiam Societate vltimis annis extendens, domum Louaniensem & Watenensem peperit; Quarum felicia inuita cum vidisset, vocatus ad messis suæ fructus in Cælo capiendos, breui nouem dierum morbo sublatus est, tam acri, vt quarto ægritudinis die medicus auguraretur vicinam mortem; Neque ipse ambigebat à primo in morbum ingressu, à quo & pijs cogitationibus, & Ecclesiæ Sacramentis armatus, quidquid poterat consilij suggerens ad rectam Missionis gubernationem & incrementum, decessit decimo quinto Aprilis, Anni decimi currentis, ætatis anno sexagesimo quinto, Professionis vigesimo tertio. Quo loco, quous in honore habitus sit ab omni genere & gradu nihil attinet dicere, quando ex reliqua historia id facillè lector colliget, & honorem ipse, non hunc (fluxum, & in ore & gratia hominum situm, sed Dei, in omnibus quæsierit, adamarit, extulerit. Nunc ea percurramus incrementa quæ hæc Missio accepit tam magno adempto adminiculo, cui merito post Deum innitebatur.

Ccc3

HIS.